

2008

VERKSAMHETSÅRET 2008 MED ÅRSREDOVISNING

TEKNISKA VERKEN I LINKÖPING AB (PUBL)

ÅRSREDOVISNING & VERKSAMHETSBERÄTTELSE, TEKNISKA VERKEN

INNEHÅLL

VERKSAMHETSÅRET 2008

04 Vd Stig Holm har ordet
06 Tekniska Verken 2008
08 Division Vatten
10 Svensk Biogas AB
12 Parkerings AB Dukaten
13 Personal
14 Usitall AB
16 Stadspartner AB

18 Utsikt Nät AB
22 Division Energi och avfall
28 Östkraft AB
30 Styrelse och ledningsgrupp
32 Miljöredovisning
34 Uppföljning av miljömål
36 Årsredovisning
57 Fakta och statistik

Tekniska Verken i Linköping är ett regionalt företag som verkar för ett väl fungerande och långsiktigt hållbart samhälle. Vi har totalt cirka 280 000 privat- och företagskunder som drar nytta av våra produkter och tjänster - el, belysning, vatten, fjärrvärme, fjärrkyla, avfallshantering, bredband, biogas och parkering.

Tekniska Verken svarar för flera av samhällets viktigaste basresurser. Vi är också ett utpräglat kunskapsföretag med ambition att finnas i teknologins frontlinje, där vi utvecklar och kommersialiserar innovativa

koncept med omtanke om miljön. Vi är en av de världsledande inom avfallsförbränning för energiåtervinning och en av Europas största producenter av biogas för fordonbränsle.

Där sunda idéer får utrymme och kraft att växa skapas de bästa förutsättningarna för människor att bo och arbeta - i dag och i framtiden. Det är grunden för vår strävan att skapa maximal nytta för våra kunder under mottot Din vardag - Vår drivkraft.

VERKLIG DRIVKRAFT KOMMER INIFRÅN

Miljömässigt, kompetent, kreativt, serviceinriktat och personligt – med de orden sammanfattade jag för precis ett år sedan hur Tekniska Verken ska agera för att leva upp till våra egna, våra kunders och samhällets krav. Vi stod då inför en radikal omorganisation med syfte att rusta oss för framtiden, genom effektivare målstyrning och ledning av koncernen på alla nivåer. När vi nu summerar år 2008 är det glädjande att kunna meddela att hela vår nya organisation är formerad och i full gång med att vidareutveckla Tekniska Verken. Jag är övertygad om att det finns en stor potentiell kraft i den typ av förändringar som vi har genomfört. Det minskar risken för att vi fastnar i formerna. Det ger möjligheter att se saker med nya ögon. Och det ger unga förmågor möjligheter att komma fram med ny och fräsch kunskap. Samtidigt ska vi inte glömma att vi gick in i den nya organisationen med ett sparbetning på 100 miljoner kronor, av vilket vi hittills har identifierat cirka 80 procent. Som ett led i arbetet med att sänka de fasta kostnaderna erbjöd vi ett 50-tal medarbetare avtalspension från 63 års ålder, vilket mottogs mycket positivt.

Under 2008 fick vi se baksidan av ett samhälle där människor och företag tjänar pengar på ingenting annat än finansiella transaktioner på en artificiell marknad, snarare än på den nytta verksamheten kan tänkas åstadkomma. När jag reflekterar över detta känner jag både stolthet och tillfredsställelse över att arbeta i ett företag som Tekniska Verken. Våra produkter är inga spekulationsprodukter. Vi har förmånen att varje dag se direkt vad vi åstadkommer och vilken nytta det gör för alla i samhället.

Vi har väldigt många besök från skolor och företag som är engagerade i miljö- och klimatfrågor och som

vet att vi har en fantastisk samlad kunskap i koncernen, som omsätts i vardagsnytta i regionen. Att förmedla kunskapen om hur vi driver utvecklingen inom vårt område är viktigt. Jag skulle bara önska att vi kunde nå ut mycket bredare och ge aha-upplevelser även till de som enbart förknippar oss med den månatliga fakturan på vatten, fjärrvärme, el, avfallshandling, bredbandsuppkoppling och andra tjänster.

Vi hör till de främsta i världen när det gäller att återvinna energi ur avfall och vi har investerat fem miljarder under flera år för att Linköpingsborna ska få nytta av detta. Vi hör till Europas största producenter av biogas, som av många i dag anses vara världens bästa fordonsbränsle. Vi satsar på småskalig produktion av el från förnybara källor som vattenkraft och vindkraft. Vi tar vårt ansvar för den globala utvecklingen genom att föra ut vår spetskompetens på export, genom avknoppade dotterbolag. Och viktigast av allt är att vi gör det för att skapa största möjliga nytta med maximal kostnadseffektivitet för alla våra kunder.

Allt vi åstadkommer har sitt ursprung i en enastående drivkraft hos våra medarbetare. Man kan fundera över var denna kraft har sitt ursprung och jag har själv några teorier. För det första jobbar vi med vanliga jordnära produkter, som har ett odiskutabelt värde för alla. För det andra har vi en enorm samlad kunskap och erfarenhet som ständigt pockar på att möta nya utmaningar och få omsättas i nya idéer. Detta fungerar genom att generöst ge frihet under ansvar, och tillåtelse att inte alltid lyckas. För det tredje tror jag att vi är ovanligt bra på att se och respektera varandra i våra olika roller och med olika kompetenser. Det är det som skapar ett mänsk-

ligt klimat, där det är värt att lyckas.

Jag vill återigen betona hur viktigt det är att vi får möjlighet att stärka vår position som en regional aktör. Först då kan vi nå de volymer och samordningseffekter som hjälper oss att hålla kostnaderna nere, vilket gynnar Katrineholms- och Linköpingsborna. Lika viktigt är det att vi har en fortsatt god lönsamhet, som ger oss möjlighet att proaktivt driva utvecklingen inom energi- och miljöteknik.

Under 2008 har vi sett rejäla framsteg för biogasverksamheten, tack vare ändrad strategi, förbättrade produktionsprocesser och effektivare agerande på marknaden. Tillväxten är uppe i en procent per månad och i oktober nåddes positivt resultat för rörelsen. Vi har samarbeten i Norrköping, Motala, Mjölby och Västervik. Vi har också en bra dialog med ÖstgötaTrafiken om vidgat samarbete.

Vårt exportbolag för koncept inom avfallshandling och energiutvinning, Usitall, har börjat finna formerna under sitt första verksamhetsår. De förstudier som har gjorts ute i världen har fått mycket positiv respons. Genom att fylla luckan mellan konsulter och hårdvarutillverkare har Usitall stor potential på marknaden.

Efter flera år av omfattande investeringar på energisidan har vi fått en nystart med sikte på framtida energieffektivisering och ytterligare reduktion av mängden fossilt bränsle. För Kraftvärmeverket finns nya intressanta planer på ombyggnad som verkar i samma riktning.

Energieffektivisering är ett område som röner allt större intresse och där vi har ett brett utbud av tjänster. Vi är också först i Sverige med att få förnyad certifiering för energideklarationer. Vi driver utvecklingen och skapar samtidigt en marknad för de småföretag vi anlitar som utförare.

Med konventionell teknik som vi utnyttjar på ett smart sätt har vi reducerat kväveutsläpp i avloppsvatten till hälften på 10 år.

Trots lågkonjunktur, finanskris och illavarslande tidningsrubriker har jag en orubbad framtidstro för Tekniska Verken och våra möjligheter att fungera som en motor för regional utveckling. Med våra produkter och tjänster skapar vi gynnsamma förutsättningar för Linköping att expandera. Genom

konstruktiva samarbeten stimulerar vi småföretagandet i regionen. Som experter inom energi- och miljöömrådet hjälper vi till att driva utvecklingen av det hållbara samhället. Och allt detta tack vare en outsinlig drivkraft hos våra medarbetare – att göra nytta i vardagen.

STIG HOLM, VD OCH KONCERNCHEF

TEKNISKA VERKEN 2008 – ETT FÄRGSTARKT OCH KRAFTFULLT VERK

Det finns oändligt många sätt att måla en tavla. Dimensionerna på den uppspända duken, färgerna på paletten och urvalet av penslar skapar möjligheter, men ger bara vaga ledtrådar till hur resultatet kommer att bli. Konstnärens talang och teknik att hantera verktygen kan säkert säga något om kvaliteten, men knappast om hur du som betraktare kommer att uppleva det färdiga konstverket. Det djupaste intrycket skapas i stället av konstnärens inneboende känsla och outtröttliga vilja att åstadkomma något unikt.

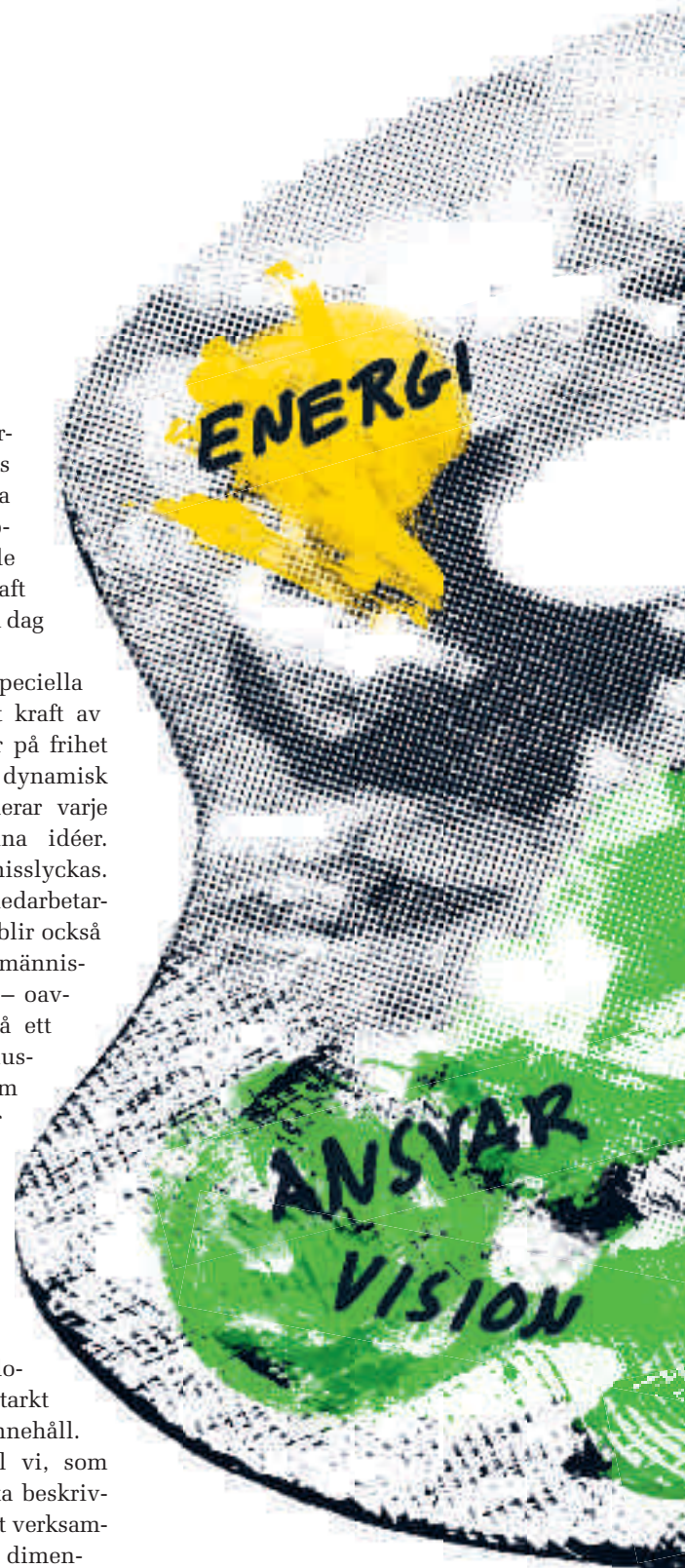
På samma sätt som det finns oändligt många sätt att måla en tavla finns det oändligt många sätt att driva ett företag. Affärsidéer, verksamhetsprocesser, anläggningar och maskiner ger grundförutsättningarna för att leverera produkter och tjänster. Till det kommer medarbetarnas kompetens och erfarenhet för att upprätthålla rätt kvalitet och ge rätt service till kunderna. Men för att skapa det totala intrycket krävs något mer – något djupare. Det är detta som vi inom Tekniska Verken kallar vår drivkraft.

Att vi erbjuder våra kunder el, vatten, fjärrvärme, fjärrkyla, avfallshandling, bredband, biogas och parkering gör oss inte alls unika. De flesta företag i vår bransch har också kompetenta och serviceinriktade medarbetare. Men genom åren har vi lyckats utveckla en företagskultur som tar människors kreativitet, nyfikenhet, engagemang och servicekänsla ett steg längre. Exakt hur denna kultur har uppstått

går förmodligen aldrig att förklara. Kanske har den funnits med i vår verksamhet ända sedan 1902 då entreprenören Jonn O Nilson grundade Linköpings Elektriska Kraft och Belysnings AB, det som i dag är Tekniska Verken.

I modern tid har den speciella Tekniska Verken-andan fått kraft av en organisation som bygger på frihet under ansvar och en dynamisk företagsledning som stimulerar varje medarbetare att prova sina idéer. Och som tillåter att också misslyckas. Ett företag som tar vara på medarbetarnas inneboende drivkrafter blir också en attraktiv arbetsplats för människor med starka ambitioner – oavsett om det grundar sig på ett brinnande miljöintresse, lusten att lösa tekniska problem eller att göra en insats för samhället. Det borgar för att vi även i framtiden kommer att ha den rätta styrkan som behövs för att skapa maximal nytta i vardagen, med långsiktig hållbarhet som villkor.

Tekniska Verkens årsredovisning 2008 är ett färgstarkt verk till både form och innehåll. Med detta uttryckssätt vill vi, som komplement till de konkreta beskrivningarna av ett framgångsrikt verksamhetsår, skildra den abstrakta dimension som gör vårt arbete extra meningsfullt i din vardag – vår drivkraft.

KUNDNYTTA

ENTUSIASM

ENGAGEHANG

KOMPETENS

SERVICEKÄNSLA

IDÉRIKEDOM

STIMULANS

NYFIKENHET

ENVISHET

KREATIVITET

MOTIVATION

SKAPARLUST

VATTEN = LIVSKVALITET I FLYTANDE FORM

När Tekniska Verken ringer på dörren en söndagsmorgon och berättar att vattnet ska stängas av, för att en ledning som sprungit läck måste repareras, är det lätt att drabbas av panik. Måste hinna duscha, måste gå på toa, måste ha kaffe, måste fylla några hinkar ...

Tänk att vi kan bli så beroende av något som vi knappt tänker på att vi har, i obegränsade mängder – rent vatten. För ett öre litern. Och samtidigt en global bristvara!

Tillgången till bra dricksvatten är förmodligen samhällets allra viktigaste basfunktion. För Tekniska Verken är grunden ett ständigt pågående process- och kvalitetsarbete för att säkra tillgången av rent och välsmakande vatten i dag och i framtiden. Varje dygn levererar vattenverken Berggården och Råberga cirka 40 000 kubikmeter vatten till bostäder och företag i Linköping med omnejd. På väg tillbaka till naturen renas avloppsvattnet vid Nykvarnsverket och en handfull mindre reningsverk utanför centralorten. Parallellt leds vattnet från nederbörd, så kallat dagvatten, i ett separat ledningssystem för att inte belasta reningsverken och riskera översvämningar.

VATTEN TILL ALLA FÖR NYTTA OCH NÖJE

– Det är fantastiskt engagerande att jobba med något så grundläggande som vatten, säger Anna Lövsén som är ny chef för division Vatten efter omorganisationen i början av året.

– Trots att större delen av jordytan är täckt av vatten är rent dricksvatten en global bristvara. Men vi kan inte hjälpa till någon annanstans på jorden genom att spara på vattnet här i

Linköping. Vi kan med gott samvete använda vårt fina vatten och känna oss lyckligt lottade. Det kan till och med vara en nackdel att vara för snål med vattnet, eftersom det behövs en ständig genomströmning i ledningsnätet för att upprätthålla kvaliteten. Skulle alla börja spara, skulle vi

på Tekniska Verken i stället behöva spola ledningarna på vissa ställen och då är vitsen med sparandet borta, förklarar Anna Lövsén.

NY ORGANISATION TAR VARA PÅ KUNNANDET

För att möta koncernens krav på besparingar och bättre resursutnyttjande har division Vattens nya organisation formats för att ta tillvara på olika kompetenser på rätt sätt. Flera medarbetare har fått nya roller och arbetsuppgifter, vattenverket har fått ny driftchef och även området teknik- och processutveckling har ny chef.

FULL KONTROLL PÅ LEDNINGSNÄTET

Att få vatten ända ut till de mest avlägsna kranarna kräver bra och jämnt tryck i ledningsnätet. Uppgiften sköts av ett 20-tal tryckstegringsstationer. Arbetet med att förbättra stationerna har pågått under flera år och under 2008 blev samtliga stationer klara. Det nya styrsystemet ger möjlighet att centralt bevaka och styra trycket i hela nätet. Systemet varnar också om eventuella problem uppstår i nätet och bidrar därmed till ökad leveranssäkerhet. En annan åtgärd för ökad

leveranssäkerhet är bytet av ställverk vid råvattenintaget i Ljung.

KRAFTIGT MINSKAT KVÄVEUTSLÄPP

Arbetet med att reducera kväveutsläppen i avloppsvattnet har fortsatt efter de framsteg som gjordes under 2007 och flera åtgärder har genomförts. Enligt EU:s direktiv ska kvävereduktionen vara minst 70 procent innan vattnet släpps ut.

– Med konventionell teknik som vi utnyttjar på ett smart sätt, har vi reducerat utsläppet med 139 ton jämfört med 2007. Under 2008 släppte vi ut hälften så mycket kväve i Stångån som för tio år sedan. Vi har trimmat alla ställen där vi kan förbättra reningen och med vårt nya styrsystem kan vi on line-anpassa luftningen av avloppsvattnet efter de normala dygnsvariationerna. Samtidigt som vi jobbar hårt för att uppfylla EU-direktivet diskuteras ibland nyttan med kväverening. Det finns faktiskt experter som hävdar att fosfor är det stora problemet när det gäller övergödning av hav och att kväverening är meningslös. Men nu finns EU-direktivet och då rättar vi oss efter det, säger Anna Lövsén.

Med anknytning till kvävereningsprojektet har Tekniska Verken på Länsstyrelsens initiativ lämnat in en ny tillståndsansökan för Nykvarnsverket. Tillståndet förväntas bli klart 2009.

LITET STEG FÖR RENINGSVERKET – STORT STEG FÖR ARBETSMILJÖN

Under 2008 gjordes en omfattande renovering av den utrustning som

VATTEN

"De som söker sig hit drivs av att kunna åstadkomma något. Det börjar med samhällsnyttan & stoltheten över att ligga i utvecklingens framkant. Jag gör hela dagen något som är nyttigt för människan, samhället & världen. Man känner i själen att det är viktigt att alltid hålla kvaliteten."

svarar för mekanisk avskiljning av papper och annat fast avfall i avloppsvattnet, vilket främst innebar en avsevärd förbättring av arbetsmiljön vid reningsverket.

REKORDARTAD EXPLOATERING AV LEDNINGSNÄTEN

De största investeringarna inom divisionen avser ledningsnätet. Under 2008 nådde exploateringen nästan rekordnivå. För att möta den växande efterfrågan på färdig industrimark i Linköping har kommunen anlagt infrastrukturen i två områden, i Östra

Malmskogen respektive Hackefors. På bostadssidan har omfattande utbyggnad av näten genomförts i Tallboda och Ekängen. Anläggningarna för dricksvattenproduktion och rening av avloppsvatten har god marginal för att hantera de ökade volymerna.

SANERING OCH RENOVERING ÖKAR SÄKERHETEN

Att skilja på avloppsvatten och dagvatten är viktigt för reningsverkets funktion. Under 2008 har omfattande saneringsåtgärder gjorts i Tannefors, där dagvattenledningarna tidigare

varit anslutna till avlopps nätet. Två nya pumpstationer har installerats för nödsituationer och för att eliminera risken för källaröversvämningar.

Avloppsledningsnätet har totalt 86 pumpstationer som pumpar vattnet till reningsverket. Pumpstationen i Lambohov, som är den näst största efter Skäggetorp, har genomgått en omfattande ombyggnad under året för att klara kraven på driftsäkerhet och skapa reservkapacitet.

FULL GAS FÖR BIOGAS

I slutet av 1980-talet ligger dieselavgaserna tungt över Trädgårdstorget i Linköping. Bustrafiken har skapat så allvarliga miljöproblem att kommunen börjar fundera över hur framtidens kollektivtrafik ska drivas. År 2008 är Trädgårdstorget åter en attraktiv mötesplats med uteserveringar och livlig torghandel. Alla tätortsbussar körs på biogas, liksom en stor del av taxiflottan. Även andelen biogasdrivna privatfordon stiger. Med idérikedom, entreprenörsanda, helhetstänkande och ett aldrig sinande engagemang har biogasutvecklingen i Linköping blivit en framgångshistoria. Under 2008 uppnådde verksamheten goda resultat genom målmedvetet arbete med materialförsörjning och produktionsprocesser.

Med biogasens etablerade ställning som det miljömässigt absolut bästa fordonsbränslet, har Svensk Biogas tagit sikte på att vara den drivande regionala aktören i den fortsatta utvecklingen inom biogasområdet. Med Östergötland som bas bedrivs även samarbeten med Örebro, Katrineholm, Nyköping, Västervik, Jönköping och Stockholm. I Västervik bildades under våren 2008 Västervik Biogas AB med Tekniska Verken som delägare. Svensk Biogas bidrar här med teknisk expertis under uppbyggnadsfasen och som leverantör av biogas tills den lokala produktionen startar mot slutet av 2009.

SAMORDNING OCH TRIMNING FÖR FRAMTIDEN

År 2008 har för Svensk Biogas präglats av strukturarbete för att möta de växande kraven på effektivitet och kapacitet. Bolagets vd Christer Setterdahl, som tillträdde hösten 2007, beskriver tankarna bakom den nya affärsstrategin:

– Ju större vi blir desto viktigare är det att vi fungerar bra internt i alla

avseenden. Vi har jobbat mycket med kvalitetsfrågor och rutiner. I samband med att vi formerat vår nya organisation har vi också passat på att samla alla medarbetare i huset, för att kunna samspela bättre i våra olika roller. Parallellt har vi arbetat med att utveckla våra materialflöden och produktionsprocesser. Råvaruförsörjningen är ju grunden för vår produktionskapacitet och här har vi framgångsrikt prövat nya material, bland annat

restprodukter från biodiesel- och läkemedelsproduktion. Samtidigt har vi trimmat tillverkningen för att öka gasutbytet, det vill säga att få ut mer gas från samma mängd material. Vi har också strävat efter att knyta kontakt med nya materialleverantörer, vilket bland annat har resulterat i avtal med ett större kycklingslakteri i Västergötland. Jämfört med när vi startade 1997 har vi en mycket bredare materialmix, vilket tryggar vår produktion, berättar Christer Setterdahl.

FÖRSÄLJNINGSPREKORD GAV POSITIVT RESULTAT

För att få lönsamhet i ett nytt fordonsbränsle krävs bra balans mellan å ena sidan fungerande infrastruktur med produktionsanläggningar, distributionsprocesser och lättillgängliga tankställen, och å andra sidan ett intresse hos både företag och privatpersoner att köpa bränslet, vilket i sin tur kräver tillgång till biogasdrivna fordon. Resultatet för 2008 visar att Svensk Biogas nu är där.

– Vi gläder oss mycket åt att ha

slagit både produktions- och försäljningsrekord under året. Vi får nu i genomsnitt en ny mackkund per dag med de mackar vi har, och då handlar det om privatpersoner och småföretagare. Vi fortsätter att leverera biogas till Stockholm och vi har under året även börjat leverera biogas till Jönköping för kollektivtrafikens biogasdrivna bussar. Vidare har vi tecknat ett nytt avtal med återvinningsföretaget Ragn-Sells om biogasleverans till företagets fordonsflotta. I grunden finns förstås vår produktion av biogas till ÖstgötaTrafikens fordon där vi nu ser fram emot en fortsatt intressant utveckling.

MEST GRÖNT LJUS MEN OCKSÅ LITE RÖTT

Gröngasproduktionen vid Händelöanläggningen i Norrköping har varit fortsatt ansträngd. Efter processtekniska bekymmer under 2007 har verksamheten under 2008 påverkats negativt framförallt av kraftigt stigande spannmålspriser, eftersom biogasproduktionen baseras på restprodukter från Agreotanol. Situationen är dock på väg att stabiliseras. Ett nytt avtal om materialförsörjning är på gång och marknadsbearbetningen är på väg att intensifieras. Ett projekt har påbörjats för att fördubbla produktionskapaciteten till 2,6 miljoner kubikmeter per år.

Såväl Motala som Katrineholm har haft en fortsatt positiv utveckling på biogasområdet under 2008. Under våren 2009 kommer lokal produktion att starta med kommunerna som partner. Röttgas från reningsverken tas tillvara och förädlas till biogas. Anläggningen i Motala planerar att bygga ut för att kunna ta emot mer material och öka gasproduktionen.

"Vi är unika genom att vi producerar helt ren biogas från avfall, och vi behärskar hela kedjan från processutveckling till distribution av gas till slutkunden. Mycket av vårt internationella renommé kommer just från biogasområdet. Det gör att det finns både drivkraft, tillfredsställelse och stolthet inom vårt arbetsområde."

Förutsättningarna för biogasproduktionen i Linköping har förändrats avsevärt sedan 1997. En kraftigt ökad produktion och användning av fler typer av råmaterial ledde under 2007 fram till en ansökan om nytt miljötillstånd. Tillståndet, som berör alla aspekter av en ökad biogasproduktion, har som beräknat blivit beviljat under 2008. Det ger möjlighet till utökad mottagningskapacitet från 55 000 ton per år till 100 000 ton per år.

KRAFTFULL SATSNING PÅ FÖRNYBARA BRÄNSLEN

För att möta behovet av klimatomässaigt hållbara lösningar siktar

ÖstgötaTrafiken på att gå över helt till förnybara bränslen för samtliga fordon senast år 2015. Minskade koldioxidutsläpp med 18 000 ton per år blir den stora vinsten för klimatet. För Svensk Biogas innebär det en stor och intressant utmaning att kunna erbjuda stora mängder biogas som bränsle. För att tillgodose behoven krävs en ökning av leveranser med 150 procent från dagens nivå. Detta ställer krav på investeringar i nya produktionsanläggningar i såväl Linköping som Norrköping och ett utbyggt distributionssystem. Större volymer är gynnsamt för verksamheten och kommer att bidra till ökad lönsamhet.

NY FORSKNINGSENHET FRAMTIDSSÄKRAR BIOGASEN

Under 2008 bildades enheten Svensk Biogas Forskning och Utveckling, som organisatoriskt tillhör moderbolaget Tekniska Verken. Enheten arbetar som konsult såväl för Svensk Biogas som externt och bedriver forskningsuppdrag i samarbete med Linköpings universitet och andra forskningsinstitut. I enhetens uppgifter ingår att vidareutveckla produktionsprocesser för biogas och att driva försöksanläggningar.

P SOM I PRISVÄRD PARKERING

God framkomlighet för bilister, cyklister och fotgängare bidrar till en dynamisk stadsmiljö. Nära förknippat med framkomligheten är också möjligheten till smidig och prisvärd parkering på strategiska platser för både arbete och fritid. Att erbjuda detta till Linköpingsbor och besökare är Dukatens uppgift. Här ingår att planera, anlägga och sköta parkeringshus och markparkeringar, samt svara för den dagliga parkeringsövervakningen.

Med cirka 3 600 platser är Linköpings allmänna parkeringar i dag väl utbyggda för att motsvara behovet, och ingen större nyanläggning har gjorts under 2008, berättar Anders Moritz, chef för divisionen där Dukaten ingår.

– Vi kan glädja oss åt ännu ett bra år för bolaget, utan några dramatiska förändringar i vårt utbud. De överklag-

anden som tidigare har försenat byggnationen av ett nytt parkeringshus i kvarteret Eddan, det så kallade ”gamla gamla busstorget”, avslogs slutligen på regeringsnivå. Avtalet med kommunen är redan klart och detaljplanen har genomförts tidigare. Den planerade parkeringsutbyggnaden vid Universitetssjukhuset ligger dock fortfarande på is, säger Anders Moritz.

NY P-TAXA MED FLER ALTERNATIV

Under 2008 beslutades om en ny differentierad parkeringsavgift efter flera år med biljetten P-10. Den nya biljet-

ten P-15, som kostar 15 kronor för de tre första timmarna, passar den som vill parkera så centralt som möjligt och även kunna byta parkeringsplats. Den gäller för de fyra parkeringshusen Akilles, Baggen, Detektiven, och Druvan. För Dukatens markparkeringar finns fortfarande P-10 kvar med giltighet i tre timmar.

Parkeringshusen är uppskattade parkeringsplatser för de som parkerar ofta och länge i city. Under de senaste åren har satsningar gjorts på förbättrad kundservice med bland annat kameraövervakning för ökad trygghet och bättre tillgänglighet för rörelsehindrade.

Personalfunktionen är medarbetarnas gemensamma serviceenhet inom Tekniska Verken-koncernen. Viktiga områden är personal- och organisationsärenden, arbetsmiljö och löneadministration.

PERSONAL

"Det vi gör på jobbet varje dag är oerhört viktigt för att skapa trygghet i samhället. Där finns förmodligen kärnan till allas engagemang. Vi strävar också efter att se människorna i vardagen och uppmuntra var och en till att använda sin kreativitet och initiativkraft."

VI VÄRNAR OM DRIVKRAFTEN

Medarbetarna är för organisationen vad motorn är för en biogasbil – den centrala kraftkällan. På samma sätt som bra grundkonstruktion, klokt bränsleval och regelbunden service ger bilen optimal drivkraft, ger också en väl fungerande organisation, där medarbetarna trivs och mår bra, den bästa drivkraften för verksamheten. Att uppnå detta genom kloka rekryteringar, bra utvecklingsmöjligheter, god arbetsmiljö och hälsofrämjande verksamhet är personalfunktionens utmaning.

2008 har varit det första året med Tekniska Verkens helt nya organisation på plats. Omorganisationen har bland annat inneburit sammanslagning och samordning av verksamheter för att nå synergieffekter och tillsättning av nya chefer för de flesta divisioner och bolag. Katrineholm Energi har integrerats i Tekniska Verken, nätbolagen för el och datakommunikation har samordnats, liksom affärsområdena för energi och avfall.

– Utifrån organisationsarbetet, som genomfördes under våren, har vi nu formerat hela organisationen, med sikte på ökad effektivitet och minskade kostnader. Många medarbetare har fått nya roller och nya arbetskamrater, vilket vi är övertygade om skapar dynamik och gynnar verksamheten. Inför omorganisationen har ett 50-tal medarbetare erbjudits avtalspension

från 63 års ålder, vilket har mottagits mycket positivt. Det har inneburit att vi, förutom i Katrineholm, inte har behövt genomföra några personalneddragningar, säger personalchef Carina Schanson.

PROJEKT FÖR UTVECKLING OCH INTEGRATION

Under året har nya program för ledarskapsutveckling och arbetsledarutbildning startat. I samarbete med Jobbtorget har ett integrationsprojekt påbörjats med syfte att skapa praktikplatser för personer med invandrar- och arbetslöshetsbakgrund. I projektet ingår också utbildning för chefer kring mångfald och fördomar.

MUSKELVERK I STÄLLET FÖR MUSKELVÄRK

Tekniska Verken satsar stort på friskvård som ett led i att erbjuda en god arbetsmiljö. Målsättningen under året har varit att föra ut ansvaret och öka initiativen ute i organisationen.

Verksamheten innefattar både allmänna motionsaktiviteter i den egna träningslokalen "Muskelverket" och mer riktade insatser kring viktnedgång, alkoholbruk, rökavvänjning och stress.

BRA BLIR BÄTTRE NÄR MEDARBETARNA TYCKER TILL

I september genomfördes för första gången en koncernövergripande medarbetarundersökning med hjälp av en oberoende konsult. Undersökningen berörde medarbetarskap, ledarskap, förändring och utveckling, hälsa och arbetsklimat, mångfald samt organisation.

– Vi kunde glädja oss åt både hög svarsfrekvens och generellt höga betyg. Det viktigaste är att vi nu har ett starkt verktyg för att jobba med organisations- och personalfrågor. Vi vet nu var vi kan bli ännu bättre och har skapat både koncernövergripande och lokala handlingsplaner för åtgärder.

NY KRAFT BAKOM IDÉERNA

Under året startade en ny satsning för att stimulera kreativiteten och ta tillvara goda idéer från medarbetarna. Jan-Erik Carlsson är ansvarig för Tekniska Verkens idéforum:

– Vi har ett bra klimat för att nå fram med idéer och få prova om de håller i praktiken. Att låta de goda idéerna flöda överallt är oerhört värdefullt för vår totala drivkraft. Vi vill ju ha medarbetare som vågar ifrågasätta och ta ut svängarna och som bidrar till vår utveckling genom sitt personliga engagemang. Nu ska vi ta dessa tankar vidare, från ledningen och ut i organisationen.

Usitall AB är ett exportbolag som bildades under 2007 med uppgift att sälja avancerade koncept för avfallshantering och energiåtervinning. Bolaget ägs till 70 procent av Tekniska Verken i Linköping AB (publ) och 30 procent av Saab AB.

KLOKA ENERGILÖSNINGAR PÅ EXPORT

Med kreativa idéer, okonventionella lösningar och ett för branschen unikt helhetstänkande har Tekniska Verken nått en framträdande position inom avfallshantering och energiåtervinning. Verksamheten i Linköping har rönt stor internationell uppmärksamhet i en tid då klimatfrågorna står högt på agendan. Intresset rör särskilt förmågan att skapa sammanhang mellan råvara, avfall och energi och därigenom nå klimatfördelar. För att förmedla denna kunskap och bidra till en hållbar utveckling, bildades exportföretaget Usitall under 2007.

Genom Saabs engagemang får Usitall en värdefull kontaktyta mot den internationella marknaden. Nu är det viktigt att forma en affärsstrategi för Usitall

som gynnar Linköpingsborna och ger ny affärsnytta för de omfattande investeringar i energisystem som Tekniska Verken gjort på hemmaplan under lång tid.

VÄRLDSKÄNDA OCH
EFTERFRÅGADE ÄVEN I
SVERIGE

År 2008 blev det första hela verksamhetsåret för Usitall med fortsatt hög uppmärksamhet, inte minst i Sverige.

– Vi har satt varumärket Usitall och många inom avfalls- och energi-branschen känner till vår existens.

Det vi åstadkommer i Linköping, där nu bara 4 procent av allt hushållsavfall läggs i deponi, uppmärksammas också på den internationella marknaden. Många kommer hit på studiebesök, blir djupt imponerade av vad de ser och undrar vad vi kan bidra med. Och det vi kan erbjuda är inte bara know how utan också show how, säger Usitalls vd Stellan Jacobsson.

– I november fick vi celebert besök av utskottet för energi, industri och forskning från Europaparlamentet, som har utarbetat EU:s tre klimatmål för 2020, de så kallade 20-20-20-målen. Vid besöket kunde vi berätta att Linköping redan ligger mycket

"Här frodas pionjäranda & entreprenörstänkande. Vi vill ha medarbetare som är välutbildade, kreativa, beresta, kritiska & som söker andra värden i livet. Då kan man ju inte ringa in dem med kommungränsen."

långt framme i måluppfyllelsen, att vi producerar fjärrvärme med spillenergi från industrin och att sex procent av allt fordonsbränsle är biogas. Presentationen möttes av varma applåder från de imponerade åhörarna.

MED SIKTE PÅ NYA MARKNADER
Under året har Usitall medverkat i projekt i Nordamerika och Kanada, men fokuserar nu främst på Östeuropa. Här finns nya EU-medlemsländer som bara har några år på sig att anpassa sig till EU-direktiven. Här finns också ofta avsättning för energi i form av fjärrvärme. Målsättningen är att minska beroendet av fossila bräns-

len inklusive naturgas från Ryssland. Generellt fungerar Saab här som en värdefull dörroppnare till beslutsfattare på hög nivå.

En annan marknad med stor potential är Gulfstaterna, som har insett att man varken kan elda upp sin egen olja eller fortsätta att deponera de växande mängderna avfall i öknen. I denna region har ett intressant samhälls- och miljöprojekt startat som innebär att bygga den helt koldioxidneutrala staden Masdar i Abu Dhabi. Här kommer att behövas el, fjärrkyla och stora mängder energi för avsättning av havsvatten.

– Oavsett om vi verkar i Rumänien

eller Abu Dhabi kan vi bidra till att lösa det globala avfallsproblemet med vår kompetens. Vi ser till att rätt anläggning kommer på plats och knyter samman energi-, avfalls- och återvinningsmarknaden. Det finns många aktörer som gör delar av detta i dag, men det unika med Usitall är vår samlade kompetens, systemtänkandet och helhetsperspektivet. Det är det vi kallar "holistic waste-to-energy solutions", förklarar Stellan Jacobsson.

KOMFORTBYGGGARE MED 24-TIMMARSSERVICE

När allt fungerar perfekt, då har Stadspartner gjort ett bra jobb. Och den dag olyckan är framme, då kommer Stadspartner inom några timmar att göra ännu ett bra jobb. Så kan man sammanfatta huvuddelen av verksamheten, som i grunden handlar om att få stadens infrastruktur att fungera, dygnet runt, år efter år. Helst utan att det märks.

Stadspartner är ett utpräglat regionalt serviceföretag med verksamheter inom tre affärsområden – Fastighetsteknik, Infrateknik och Elteknik. Verksamheten inom Markteknik avyttrades i april 2008 till BEFAB, i syfte att renodla verksamheten.

GENERALENTREPRENÖR MED SPETSKOMPETENS

Stadspartner satsar på hög egen kompetens och starka resurser inom sina verksamhetsgrenar, men fungerar också som generalentreprenör i stora uppdrag med flera aktörer inblandade. Det är en lyckad kombination som gynnar regionen, menar Stefan Harrysson, som tillträdde vd-posten i Stadspartner i samband med Tekniska Verken omorganisationen.

– Av vår omsättning på ungefär 400 miljoner kronor, är mer än en tredjedel underentreprenader och material. Med vår storlek kan vi ta ansvar för de stora uppdragen och samtidigt engagera både lokala underentreprenörer och leverantörer. Det är bra för småföretagandet och bra för oss.

– För att förbättra vår egen styrka har vi startat ett projekt som fått namnet ”Ett enat Stadspartner”, där nästan alla våra medarbetare har deltagit. Det kommer bland annat att leda till vissa ändringar i vår organisation, för att tydliggöra våra olika roller.

PERSONLIG DRIVKRAFT GER BILAR DRIVKRAFT

Konvertering av fordon för biogasdrift är ett av Stadsparters specialområden och ett tydligt exempel på viljan att skapa och friheten att prova, som

präglar Tekniska Verken.

– Kunskapen finns, engagemanget finns, möjligheterna finns och det ligger helt rätt i tiden. Därför fortsätter vi med att konvertera bilar. På sikt kan vi också tänka oss samarbeten med andra företag, där

vi står för teknikutvecklingen. I dag erbjuder vi fem typgodkända modeller, både servicefordon och personbilar, och vi har fått Volvo V70 godkänd. Föreningen Gröna Bilister, som verkar för en miljöanpassad biltrafik, uppskattar vårt arbete och efterfrågan ökar, säger Stefan Harrysson.

ALL ENERGI PÅ DEKLARATION OCH EFFEKTIVISERING

Effektiv energianvändning är ett högtintressant område, där Stadspartner Fastighetsteknik har stor kunskap. Under 2006 lanserades ett brett koncept med kvalificerade tjänster för energieffektivisering, i alla led från första analys till drift och underhåll. Konceptet har slagit väl ut och blev under 2008 en expanderande verksamhet. Under 2007 blev Stadspartner också ackrediterat kontrollorgan för energideklaration med en certifierad energiexpert knuten till verksamheten. Företaget har förvaltat sin roll väl och blev under 2008 en av de första aktörerna i landet som omcertifierades för fortsatt verksamhet.

– Eftersom vi tillhör en energikoncern är vi enligt EU-direktiv skyldiga att erbjuda energieffektivisering, och då vill vi i sann Tekniska Verkenanda göra det på ett sätt som skapar maximal nytta för våra kunder. Det är kunden som väljer leverantör och vi gläder oss åt att allt fler väljer oss.

STORT OCH BRETT INOM INFRATEKNIK

Inom affärsområde Infrateknik fick Stadspartner sin största enskilda affär under 2008, på uppdrag av Norrköping

Vatten. Projektet, som kommer att om-sätta totalt cirka 80 miljoner kronor, avser anläggning av en 18 kilometer lång renvattenledning och spillvattenledning mellan Norrköping och Skärblacka. Arbetet påbörjades i februari 2008 och beräknas vara klart till midsommar 2009.

– Detta är ett omfattande uppdrag som bekräftar vår position som en stark regional aktör. Vi gläder oss också åt att ha vunnit Norrköping Vattens upphandling för projektering av vattennätet, som kommer att sysselsätta två till tre personer på heltid framöver. I Norrköping sköter vi dessutom underhållet av stadens spår-vagnar. Här har vi under året gjort en bra insats tillsammans med ÖstgötaTrafiken för att uppgradera alla spår-vagnar med det nya biljett-systemet som lanseras under 2009. Det är en liten men framgångsrik del av vår verksamhet, som visar på vår mångfasetterade kompetens. Mycket av vår styrka ligger just i att vi kan arbeta med både stora och små projekt och med stor lyhördhet för kundens behov, säger Stefan Harrysson.

EFFEKTIV SERVICE OCH KREATIV PROBLEMLÖSNING

År 2008 var det första hela året med Stadspartner Elteknik och motsvarande verksamhet i Katrineholm i en och samma organisation. Arbetsfältet är distributionsnät för el och datakommunikation. Uppdragen omfattar allt från utredning och projektering till drift och underhåll, främst för Utsikt Nät, men även för de externa kunderna E.ON och Vattenfall, som har sina distributionsnät i regionen.

– Vår organisation bygger på att det alltid finns en planerad beredskap för oförutsedda händelser. Men det är aldrig svårt att samla en extra

styrka om vi skulle drabbas av större problem. Viljan är oerhört stor hos våra medarbetare att ge bra service. Det finns också stor kreativitet som flödar när vi har tuffa problem att lösa, säger Stefan Harrysson och ger ett talande exempel på drivkraften i organisationen.

- Vi hade fått i uppdrag av Vattenfall att förbättra en nio kilometer lång

40 kiloVolt-ledning, med minimalt antal avbrottstimmar. Egentligen betraktades uppdraget som omöjligt, vilket några av våra medarbetare såg som en utmaning och började fundera på tänkbara alternativ. Lösningen blev en mer lätthanterlig parallell ledning för 24 kV som efter särskild tillståndsansökan kördes på 40 kV, medan den gamla ledningen byttes.

Vi blev först i Sverige med att prova tekniken och Vattenfall blev imponerade över resultatet.

- Detta visar tydligt vad man kan åstadkomma i en positiv och drivande organisation med grundinställningen att ingenting är omöjligt, säger Stefan Harrysson.

ETT ENDA NÄTBOLAG MED STÖRRE KRAFT

Väl fungerande infrastruktur är grunden för nästan alla Tekniska Verkens produkter. Att skapa och upprätthålla denna grund på ett så effektivt och tillförlitligt sätt som möjligt, är det starkaste motivet till bildandet av Tekniska Verkens dotterbolag Utsikt Nät AB. Verksamheten i det nya bolaget startade i maj 2008 som ett naturligt led i Tekniska Verkens stora omorganisation.

Med kundnytta och resurssparande som yttersta mål har det varit naturligt att integrera verksamheterna, både geografiskt och innehållsmässigt. Organisatoriskt innebär det att Utsikt Katrineholm, Utsikt Linköping, Linköping Kraftnät och elnätverksamheten inom Katrineholm Energi har samlats i ett bolag. För verksamheten innebär det flera fördelar, menar Utsikts vd Mikael Lindner:

– Vi kan använda alla våra resurser på ett effektivare sätt. När nya bostads- och industriområden växer upp krävs det både el- och datanät och ny utomhusbelysning. Med den nya integrerade organisationen kan vi nu hantera alla tre områden i en enda kostnadseffektiv process, från projektering till utförande. Eftersom vi blir större blir vi också en starkare regional aktör, helt i linje med koncernens vision. Fast det viktigaste av allt är att vi blir ett enda gäng som känner samhörighet och har helhetssyn på det vi uträttar. Allt detta bidrar till ökad nytta för våra kunder.

FRAMGÅNG GENOM DELEGERAT ANSVAR

Som resultat av de organisatoriska förändringarna har Utsikt fram till årsskiftet uppnått besparingar på drygt nio miljoner kronor per år, vilket Mikael Lindner ser som oerhört glädjande:

– Att vi lyckats så bra beror i hög grad på den känsliga och det engagemang för uppgiften som finns hos våra medarbetare. För att ständigt kunna utveckla verksamheten strävar vi efter att arbeta med tydliga ansvarsområden och befogenheter.

Vår projektavdelning är ett bra exempel på detta där samordning sker över områdesgränserna, med ett ansvar för både genomförande och budget. Denna princip kommer vi alla att ha nytta av även i framtiden.

ELMÄTARREFORM MED KUNDNYTTAN I FOKUS

Nya fjärravlästa elmätare med en väl fungerande infrastruktur till 70 000 elnätstkunder i Linköping och 18 000 i Katrineholm, genomfört senast i juli 2009. Det är det tuffa uppdraget som genomförs under projektnamnet FOKUS. Mätarbytet har fortsatt med oförminskad kraft under 2008 och vid årsskiftet återstod bara 2 500 gamla mätare i Linköping. Mikael Lindner är nöjd med hur projektet har genomförts och betonar fördelarna för elnätstkunderna med de nya mätarna.

– Genom mätarbytet kommer våra kunder att få betydligt enklare fakturor, som alltid baseras på den verkliga förbrukningen, och inte som tidigare på preliminära uppskattningar. Och med snabba korrekta besked om elförbrukningen blir det avsevärt enklare att hushålla med energin.

– Vi har lyckats genomföra detta stora projekt till en jämförelsevis låg kostnad per mätare, trots en slutsumma på 140 miljoner kronor. Vi väntade medvetet med upphandlingen för att få bättre mätare med större

funktionalitet. Bland annat kan vi nu fjärrstyra till- och frånslag av elen vilket är praktiskt när våra kunder byter bostad. Vi har också haft förmånen att samarbeta med en lokal entreprenör, Vallacom i Linköping, som har genomfört mätarbytet ute på fältet på ett mycket bra sätt.

GUDRUN, PER OCH SEDAN? ELNÄT RUSTAR FÖR OVÄLKOMNA BESÖK

De stora stormarna Gudrun och Per gav kännbara bevis på samhällets sårbarhet och ledde till hårdare krav på tillförlitligheten i elnätet. Från och med 2011 ska alla elnät klara en storm av Gudrun-styrka utan 24-timmarsavbrott. Under året har satsningarna på att stärka landsbygdsnätet fortsatt. Totalt rör det sig om investeringar på 100 miljoner kronor för elnäten i Linköping och Katrineholm.

ETT ELNÄT MED KVALITET OCH PRIS I SÄRKLASS

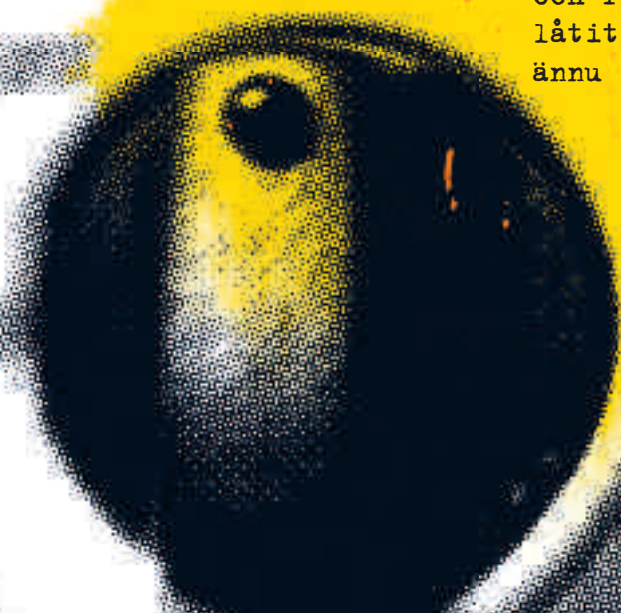
För första gången sedan 1996 höjde Utsikt elnätsavgiften under 2008. Trots att det var länge sedan den senaste prishöjningen väckte prishöjningen viss kritik från kunderna. Mot detta ska ställas att Utsikt enligt den senaste Nils Holgersson-undersökningen är det sjunde billigaste elnätsföretaget i landet och det i särklass billigaste bland kommunerna i Östergötland. Två av de största energibolagens elnätsföretag ansvarar för majoriteten av kunderna i regionen och har i flera kommuner nästan dubbelt så höga elnätspriser. Utsikts prishöjning motiverades av merkostnader för övergång till fjärravlästa elmätare och förstärkning av landsbygdsnätet för att tillgodose de nya lagstadgade kraven på leveranssäkerhet.

UTSIKT VÄT

I-ON

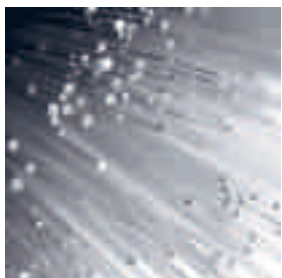
"Det är lätt att göra provokatörer som Gudrun och Per till ärkefiender. Men vi har istället låtit dem locka fram våra krafter för att bli ännu starkare."

I ON

I ON

2

– Enligt Energimyndigheten som reglerar elnätspriserna i landet är våra priser mycket låga och väl inom ramen för myndighetens krav. Det innebär helt krasst att vi skulle kunna höja våra priser ytterligare, men det är inte vår filosofi. Vi vill i stället upplevas som det mest framstående nät-företaget när man väger samman kvalitet, miljö, lönsamhet och pris, förklarar Mikael Lindner. Dessutom placerade sig dåvarande Linköping Kraftnät så sent som 2007 som ”bäst i klassen” i en årlig effektivitetsjämförelse av 15 medelstora elnätsföretag.

ÄNTLIGEN POSITIVT RESULTAT FÖR STADSNÄTET

År 2008 blev det första året med ett positivt resultat för stadsnätsverksamheten. Bakom detta ligger över tolv års arbete med att bygga ut den fiberoptiska nätstrukturen och skapa affärsmodeller som attraherar såväl tjänsteleverantörer som privat- och företagskunder att utnyttja nätets potential. Under 2006 nåddes den kritiska massan av aktörer på nätet, som banade väg för fortsatt utbyggnad under 2007 och i sin tur gav utrymme för intensiv och framgångsrik nyförsäljning under 2008. Under året förnyades också flera avtal med större kunder, bland annat Linköpings universitet, Studentnätet och privata fastighetsägare. Många ger stadsnätet gott betyg. Utsikt verkar nu som navet för effektiv datakommunikation i regionen och har ett fruktbart samarbete med andra stadsnätsbolag, exempelvis FINET i Finspång.

UTBYGGT NÄT KRÄVER NY STRATEGI

Enligt Jörgen Svärth, ansvarig för stadsnätsverksamheten, är det nu dags för nya strategier och modeller för att få ett nät med både längre räckvidd och tätare förgrening:

– År 2008 har varit ett år med mycket bostadsbyggande och nyexploatering inom stora områden där hela infrastrukturen för tele, tv och bredband bygger på vårt fibernät. Mot slutet av året kände vi av en markant avmattning, i lågkonjunktrens spår. Detta ger oss anledning att i stället satsa på förtätning i befintliga områden. Det gör vi bland annat genom att erbjuda kompletteringar för nätanslutning i flerfamiljsfastigheter, eller byalagslösningar där flera villaägare går samman för att finansiera en gemensam fiberanslutning. Bland företagskunderna, som generellt står för den största volymen, ser vi ett fortsatt växande intresse för att hyra så kallad svartfiber, där vi tillhandahåller fibern medan kunden själv står för kommunikationstekniken, säger Jörgen Svärth.

BELYSNING – ETT OMRÅDE MED LJUS FRAMTID

Modern utomhusbelysning är mycket mer än lyktstolpar på rad. För att skapa trygghet och en trivsamt atmosfär i staden arbetar affärsområde Belysning med kvalificerade helhetslösningar och miljöbelysning, där Utsikts egen ljusdesigner har en viktig roll. Under 2008 har ett omfattande belysningsprojekt genomförts i Skäggetorp i Linköping, på uppdrag av fastighetsbolaget Graflunds. Utifrån en helhetsbild av hur människor rör sig i området och vilka gångstråk och områden som kan upplevas som otrygga har Utsikt utformat en enhetlig och attraktiv lösning för hela bostadsområdet.

Linköpings kommuns satsning på Novemberljus har blivit en uppskattad tradition. Utsikt involverades tidigt i projektet för att bidra med kompetens och har även ansvarat för den kreativa utformningen av fem av stationerna i Novemberljus.

UTSIKT MÅT

ENERGIUTVINNING I VÄRLDSKLASS

Tekniska Verken hör till de ledande i världen när det gäller att återvinna energi ur avfall. Kunskapen har rönt stor internationell uppmärksamhet och erbjuds nu även på export via dotterbolaget Usitall. Framgången har sin självklara utgångspunkt i de långsiktiga satsningarna på hållbar energiförsörjning för Linköping med omnejd. I samband med Tekniska Verkens stora omorganisation under 2008 integrerades även organisatoriskt de enheter som i den dagliga verksamheten har ett mycket nära samband – energi och avfall.

I Linköping är mer än 90 procent av fastigheterna kunder i fjärrvärmenätet som kontinuerligt har byggts ut under närmare 60 år. I Katrineholm startade utbyggnaden av fjärrvärmenätet år 1977 och 1978 startade kulvertarbetena. Allt mer av produktionen sker med förnybara bränslen som avfall och trä. Majoriteten – 390 000 ton per år – är avfall från hushåll och företag i cirka 30 kommuner inklusive Linköping och Katrineholm. Försök med andra förnybara bränslen pågår kontinuerligt för att ytterligare minska nettoutsläppen av koldioxid i atmosfären. Under de senaste fem åren har cirka två miljarder kronor investerats i ny teknik och nya produktionsanläggningar som tryggar basen för energiförsörjningen för Linköpingsborna under lång tid, med visionen om en minimal miljöbelastning och maximal kostnadseffektivitet. I Linköping sker produktionen med kraftvärmeteknik som innebär att fjärrvärme och el produceras samtidigt. Sommartid produceras även fjärrvärmedriven fjärrkyla. Totalt sett betyder det att bränslet nyttjas optimalt. Medan värme och kyla distribueras i egna ledningsnät säljs elen på den Nordiska elbörsen.

STÖRST PÅ VATTENKRAFT

Tekniska Verken är också regionens största producent av vattenkraft.

I 38 kraftstationer, med 60 turbiner i Östergötland, Södermanland och norra Småland producerades år 2008 376 GWh, vilket motsvarar elförbrukningen för ungefär 60 000 hushåll.

Vattenkraftverken drivs med en liten effektiv organisation och bidrar med ett avsevärt tillskott av helt förnybar energi.

104 ÅR SENARE – NY KRAFT I NYKVARN

Den 11 december 2008 var en historisk dag för Tekniska Verken. Då återinvigdes Nykvarns vattenkraftstation i Motala Ström. Tekniska Verkens grundare Jonn O Nilsson tog ursprungligen stationen i drift 1904 och den försåg då hela Linköping med el. Sedan 1930 har Vattenfall ägt stationen och de lade ner produktionen 1990. Tekniska Verken köpte tillbaka Nykvarn 2001 och har nu investerat cirka 20 miljoner kronor på en omfattande ombyggnad för att åter kunna ta den i drift. Nykvarn kommer att leverera upp till 7 GWh el per år.

OKONVENTIONELLT OCH INNOVATIVT

– Återstarten av Nykvarns vattenkraftstation är ett utmärkt exempel på Tekniska Verkens filosofi när det gäller miljösatser. När andra aktörer satsar på allmänna standardlösningar gör vi istället det som är okonventionellt och innovativt, säger Anders Jonsson, som är chef för divisionen Energi och Avfall. Inom fjärrvärmeområdet har vi andra exempel på vad man kan åstadkomma genom att våga gå utanför invanda gränser. Genom vårt samarbete med Billeruds pappersbruk i Skärblackska kan vi producera fjärrvärme med spillvärme från industrin som annars inte hade

ENERGI OCH AVFALL

12 ton

"Enligt fysikens lagar kan energi varken skapas eller förstöras, bara omvandlas mellan olika former. Det är det vi gör när vi tar hand om avfall och levererar el och fjärrvärme. Fast känslomässigt skapar vi ny energi varje dag, i vår strävan att ge kunderna den bästa servicen. Det är vår drivkraft."

kommit till nytta. I Kisa samarbetar vi med Södra Timber och förser Kisaborna med fjärrvärme som produceras i sågverket. Och i Lingham har vi under hösten tecknat ett trepartsavtal med E.ON och Rörvik Timber om köp av värme från en biobränsleeldad anläggning vid Linghamssågen för leverans av fjärrvärme till våra kunder i Lingham.

MED AVFALL OCH KUNSKAP SOM BRÄNSLE

– I Linköping återvinner vi energi från avfall i en av världens modernaste anläggningar och gör oss allt mindre beroende av fossila bränslen. Vi håller samma höga servicenivå för våra avfallskunder året runt och tar emot avfall även när det är lågsäsong för fjärrvärme. Då nyttiggör vi i stället energin genom att producera fjärrkyla. Det finns en fantastisk kompetens och kreativitet samlad inom Tekniska Verken och det är viktigt att ha en kultur som stimulerar våra medarbetare att också använda den. De är våra hjältar i vardagen som genom sitt engagemang driver utvecklingen vidare, säger Anders Jonsson. Under 2008 färdigställdes panna 1 i Gärstadverket efter totalrenovering till en kostnad av 30 miljoner kronor. Ombyggnaden gör det nu möjligt att fortsätta förbränna avfall i denna panna vilket ökar användningen av förnybart bränsle.

KRAFTPROV MED BIOBRÄNSLE I KATRINEHOLM

Under 2007 tog Katrineholm Energi AB det strategiskt viktiga beslutet att uppföra en ny bioeldad kraftvärmeanläggning, för produktion av fjärrvärme och el. Investeringen är kostnadsberäknad till 190 miljoner kronor. Byggnationen av den nya pannan har fortsatt under året med planerad provdrift kring årsskiftet och invigning under våren 2009. Med den nya anläggningen blir det möjligt att använda lågförädlad biobränsle, såsom skogsflis och krossat industriellt träavfall. Det innebär dels att vi kan köpa bränslen billigare, dels att användningen av fossilt bränsle, och därmed nettoutsläppen av koldioxid, kan upphöra nästan helt.

KLARA BESKED FRÅN MILJÖDOMSTOLEN

Genom nya miljödomar under året för Kraftvärmeverket, Gärstadverket och Gärstad avfallsanläggning har Tekniska Verken fått klartecken för önskade förändringar i produktionen.

För Kraftvärmeverket innebär det främst att bränslen som proveldats nu kan ingå i vår ordinarie bränslemix.

UPPSKATTADE ÅTERVINNINGSCENTRALER

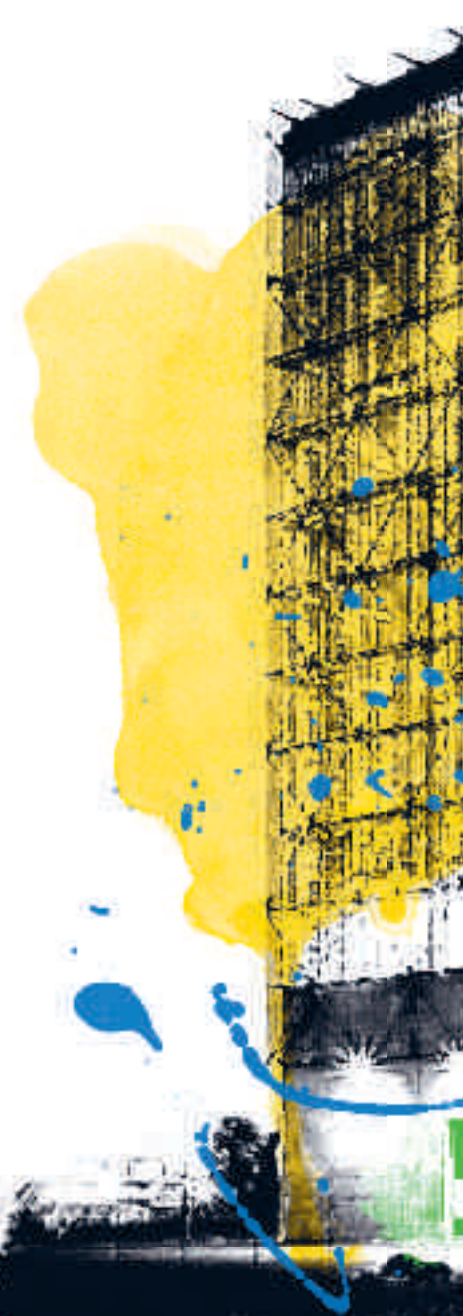
Viljan att källsortera är i hög grad beroende på servicen vid återvinningscentralerna. Tekniska Verken driver tre bemannade återvinningscentraler i Linköping och en i Katrineholm. De är alla mycket uppskattade av våra kunder, som är både flitiga och kunniga källsorterare. Det framkommer av de undersökningar som gjorts på plats under året.

KOMPLETT LEVERANTÖR AV AVFALLSTJÄNSTER

I Linköping kan vi som en komplett leverantör av avfallstjänster serva den lokala marknaden med de tjänster som efterfrågas. Det är ett brett område som bland annat omfattar uthyrning av containrar, fastighetsnära återvinning och anpassade företagslösningar för hantering av farligt avfall. När vi under 2008 även fick tillstånd att elda farligt avfall, till exempel tryckimpregnerat trä och oljeabsorbenter, öppnades en ny marknad som innebär intressanta möjligheter även för våra kunder.

NY ENERGIRIK ORGANISATION

– Den stora omorganisationen under 2008 innebär att vi har slagit ihop två divisioner i Linköping och en i Katrineholm med totalt cirka 300 medarbetare. Bättre samordning och styrning betyder att vi kan spara pengar, vilket är ett av huvudsyftena. Men minst lika viktigt är att vi kan ta vara på våra medarbetares kompetenser på bästa sätt, och jag är övertygad om att vi är på rätt väg. De två områdena avfall och energi har kommit närmare varandra och det är helt i linje med Tekniska Verkens nya strategi. Nu skapar vi ny energi i systemet och mervärde för våra kunder, konstaterar Anders Jonsson entusiastiskt.

ENERGI OCH AVFALL

DRIVKRAFT SOM GÖR SKILLNAD

Ökad elproduktion från förnybara källor och ökad kunskap om hur man använder el effektivt är receptet för hållbar elanvändning. Att stimulera denna utveckling är också fundamentalt för att möta EU:s nya klimatmål. Fram till år 2020 ska utsläppen av koldioxid minska med 20 procent jämfört med 1990, 20 procent av energin inom EU ska komma från förnybara källor och den totala energiförbrukningen minska med 20 procent. Östkraft tar sitt ansvar för att möta de nya kraven, bland annat genom en nybildad miljöfond, med syfte att stödja småskalig produktion av förnybar el.

Ända sedan elmarknaden avreglerades 1996 har de ekonomiska mekanismer som styr elhandeln i allmänhet, och elpriserna i synnerhet, analyserats och diskuterats. Prissättningen bestäms i grunden av balansen mellan tillgång och efterfrågan som i sin tur påverkas av en mängd faktorer, inte minst konjunkturläget. Men det finns andra aspekter av elanvändningen som kräver än större uppmärksamhet, menar Östkrafts vd Tom Istgren:

– Vid det här laget har vi vant oss vid ständiga fluktuationer på elbörsen Nord Pool, där vi handlar el, och under 2008 har finanskrisen gjort svängningarna extra stora. Det är då vår erfarenhet och kompetens inom elhandel blir särskilt värdefull för våra kunder. Men det som kommer att vara den dominerande faktorn för vårt agerande framöver är de nya klimatkraven. Här

har vi valt att agera proaktivt för att vara långsiktigt framgångsrika.

MILJÖFOND STIMULERAR PRODUKTION AV EL FRÅN FÖRNYBARA KÄLLOR

– Av Sveriges årliga elförbrukning på 146 TWh, kommer ungefär hälften från förnybara källor. Det innebär att alla elkunder i dag inte kan få förnybar

el, hur gärna de än vill. Vi kan ju inte öka andelen bara genom att sälja mer, utan vi måste också försöka bidra till att det produceras mer. Därför har vi som första och enda elhandelsföretag upprättat en miljöfond under 2008. Här samverkar vi med SERO som är en ideell förening med uppgift att främja användningen av inhemska förnybara energikällor. Man kan se det som en markering från vår sida att vi tar ansvar för miljön och klimatet, förklarar Tom Istgren.

– Syftet med fonden är att stödja privatpersoner, företag, organisationer och föreningar som vill bygga kraftverk som producerar förnybar el med hjälp av exempelvis vind-, vatten- och solkraft. Att komma igång med produktionen tar ofta lång tid, och då kan vi hjälpa till genom ekonomiskt stöd under uppbyggnadsfasen. Vi räk-

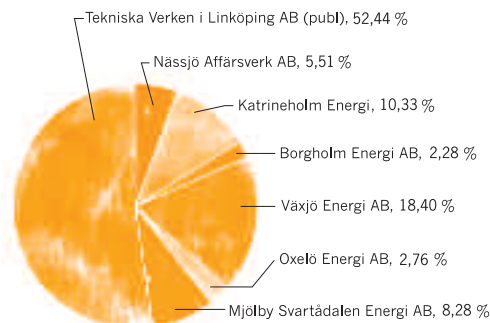
nar med att på detta sätt dela ut en miljon kronor per år i olika projekt. Med sikte på framtiden kommer vi också att stödja utveckling, utbildning och ungdomsverksamhet inom förnybar energi.

I NY RIKTNING PÅ EN FÖRÄNDRAD ELMARKNAD

I samband med Tekniska Verkenkoncernens omorganisation har Östkraft gjort en omfattande genomlysning av verksamheten, där 15 förbättringsprojekt har identifierats och åtgärdats. Detta beräknas ge en besparing på drygt åtta miljoner kronor på årsbasis. Som resultat av förändringsarbetet har en ny affärsplan utarbetats, med ny tydlig färdriktning för Östkraft, berättar Tom Istgren:

– Det har snart gått 13 år sedan elmarknaden avreglerades och väldigt mycket har förändrats i omvärlden. Frågor som rör energieffektivisering och miljöansvar har fått en helt annan dignitet och vi ser att kunderna blir allt mer engagerade i sin egen energiförsörjning. Framförallt gäller det de stora energiförbrukarna, som visar intresse för egen energiproduktion. Det är en positiv utveckling med stor potential för Östkraft. Vi har flexibiliteten att hjälpa våra kunder med kloka lösningar för energiförsörjningen. Detta gör vi bland annat genom att sälja andelar i vindkraftsproduktion.

Ägarfördelning Östkraft AB 2008

"Vi vill göra skilnad som elhandelsföretag, höja kundnöjdhetsnivån och hjälpa kunderna att ta ställning genom medvetna beslut."

ÖKAD SATSNING PÅ VINDKRAFT
Östkraft köper i dag cirka 20 procent av all vindkraft som produceras i Sverige och satsningarna på vindkraft ökar. Under 2008 bildades bolaget Höglandsvind AB med syfte att etablera en vindkraftspark på småländska höglandet. Bolaget ägs till 40 procent av Östkraft, tillsammans med Nässjö Affärsverk och Norra Smålands Energi. Byggstarten är planerad att ske någon gång under 2009-2010.

NÄRMARE MARKNADEN MED NYA KONTOR

För att nå en större geografisk marknad, med lokal närvaro, öppnade Östkraft under året ett nytt kontor i Stockholm. Inledningsvis kommer säljinsatserna att riktas mot företagsmarknaden för att skapa volym. Aktiviteter har redan genomförts och

prognosen är god. Som ett led i satsningarna på nya marknader öppnas ett nytt kontor i Göteborg under 2009.

STRATEGIER SOM GER RESULTAT

Elhandelsmarknaden kräver en alltmer offensiv strategi. Östkraft har under året satsat på ökad aktivitet och närvaro i publika sammanhang för att möta kunden. Målsättningen för en av årets marknadsföringskampanjer var att värva 6 000 nya privatkunder under tre månader, vilket lyckades med god marginal och gav en avsevärd nettotillväxt.

– Portföljhanteringen har över tid visat sig ge bra resultat för våra företagskunder. I de större långsiktiga elaffärerna finns det stora värden i att dra nytta av Östkrafts kompetens att göra avrop vid rätt tillfällen.

ÖSTKRAFTS KUNDER ALLTMER NÖJDA

SKI:s kundnöjdhetsundersökning för elhandelsbranschen visade generellt en liten förbättring sedan bottennoteringen 2005. Det framgår tydligt att det finns en liten grupp aktörer som tynger ned och en större grupp som lyfter branschindexet. I det övre skiktet finns de regionala aktörerna, där Östkrafts höga placering har förbättrats ytterligare sedan 2007.

– Vi är stolta över detta, men inte nöjda. Därför fortsätter vårt ständiga arbete för att få fler och mer nöjda kunder, avslutar Tom Istgren.

STYRELSE LEDNINGSGRUPP

- 1 Mikael Bengtsson. S
- 2 Leif Tollén. S
- 3 Erkki Kataja. S
- 4 Annika Lillemets. S
- 5 Anders Moritz. L
- 6 Stig Holm. L
- 7 Gunn Bredstedt. S
- 8 Urban Björklund. S
- 9 Sören Sörman. S

- 10 Ulla Skogh. S
- 11 Bengt Magnhagen. S
- 12 Gunilla Almesåker. S
- 13 Carina Schanson. L
- 14 Birgitta Ståhl Öckinger. S
- 15 Gösta Gustavsson. S

10

11

12

13

14

15

16 Stellan Jacobsson. L
17 Åke Wennerklint. S
18 Stefan Harrysson. L
19 Anna Lövsén. L
20 Ingvar Carlsson. L
21 Anders Jonsson. L
22 Fredrik Lundén. S

18

19

20

21

16

17

22

26 Gunnar Wänström. S
27 Karin De Langhe. S
28 Åsa Walan. S
29 Mattias Emanuelsson. S
30 Lars Eklund. S
31 Ann-Charlott Bäckman. S

26

29

31

23 Gunnar Johansson. L
24 Sven Jorup. S
25 Tom Istgren. L

23

24

25

27

28

30

S=styrelse, L=ledningsgrupp
Finns inte på bilden: Monica Bracco. L,
Alexander Gabelic. S, Mikael Lindner. L

VÅR VÄG MOT ETT HÅLLBART SAMHÄLLE

Vårt uppdrag i samhället är att skapa förutsättningar för människor att leva sunt och bekvämt och för företag att bedriva sin verksamhet effektivt. Det innebär att vi varje dag ska erbjuda infrastruktur och nödvändiga resurser som vatten och energi. För att lyckas med det måste vi tänka och verka långsiktigt – miljömässigt, ekonomiskt och socialt. På det sättet bidrar vi till ett hållbart samhälle.

SLUTNA KRETSLOPP

Allt Tekniska Verken gör har med miljön att göra på ett eller annat sätt. Vi hämtar vatten som renas, först till dricksvatten och sedan ytterligare en gång när det kommer tillbaka som avloppsvatten. Vi återvinner energi genom förbränning av avfall och andra bränslen, vilket ger värme, kyla och el, och vi producerar el även med vatten- och vindkraft. Biologiskt avfall omvandlas till biogas och biogödsel och sluter ytterligare ett kretslopp.

ALLT HÄNGER IHOP

För att få medel att driva utvecklingen framåt måste vi erbjuda produkter och tjänster som våra kunder är beredda att betala för. Under året har vi satsat ännu mer på kundnytta. Samtidigt fortsätter vår strävan att bli mer resurseffektiva, för att hålla priserna på en konkurrenskraftig nivå. Investeringar i infrastruktur och produktionsanläggningar planeras för optimal kostnadseffektivitet i förhållande till samhällets utveckling och miljökrav.

VI SER GRÖNT

Tekniska Verkens policy för miljö, kvalitet och arbetsmiljö inleds med orden "Vi ser grönt – våra engagerade medarbetare vågar förändra". Att se

grönt innebär att räkna med miljön som en viktig faktor i alla frågor, men också att få grönt ljus för att tänka stort, nytt och kreativt. En stabil arbetsplats som Tekniska Verken ger en god grund för att möta utmaningarna kring hållbara nyttigheter i vår tid och framöver. Nya affärsidéer vårdas för att i sinom tid växa upp och göra världen lite bättre, både lokalt och globalt.

EN DEL AV SAMHÄLLET

Samtidigt som vi verkar för ett hållbart samhälle, måste vi själva vara ett hållbart företag i samhället. Grunden för detta är våra kompetenta medarbetare som med stort engagemang tar sig an uppgiften att ge våra kunder bästa tänkbara service. Vi arbetar ständigt med sociala frågor som rör arbetsmiljö, ledarskap, mångfald och krisberedskap. Parallellt verkar vi för

1999	2001	2004	2005	2006	2007
Miljöcertifierad produktionsanläggning	Miljöcertifiering	Gärstad panna 4	Malmen ÅVC	Biogas mer än 6 procent av Linköpings fordonsbränsle	Kampanj "Vi ser grönt"
2000	2001	2004	2005	2006	2007
Fler vattenkraftstationer	Regionalt fjärrvärmenät Linköping-Mjölby	Ullstamma ÅVC	Fordonskonvertering	Arbetsmiljöcertifiering Stadspartner	Biogas Norrköping
2000	2001	2004	2005	2006	2007
Fler vattenkraftstationer	Regionalt fjärrvärmenät Linköping-Mjölby	Fliseldad fjärrvärme Borensberg	Fordonskonvertering	Spillvärme i Skärblacka	Biogas Norrköping
2000	2001	2004	2005	2006	2008
Fler vattenkraftstationer	Regionalt fjärrvärmenät Linköping-Mjölby	Fliseldad fjärrvärme Borensberg	Fordonskonvertering	Spillvärme i Skärblacka	Klimatvision

Din vardag - Vår drivkraft.

Vår vision är att erbjuda en bra vardagsmiljö även i framtiden. Ett hållbart klimat är en förutsättning för detta. Därför ska vi förse regionen med klimatsmart infrastruktur och flexibla energilösningar för värme, el och transporter. Vi ska uppfylla och överträffa de nationella klimatmålen i takt med att de skärps. Genom goda exempel och internationell verksamhet sprider vi positiva effekter även långt utanför vår region.

att förmedla våra visioner om hållbar utveckling, bland annat genom en omfattande studiebesöksverksamhet för skolor, företag och andra intresserade.

KONSEKVENT UTVECKLING MED SIKTE PÅ HÅLLBARHET

Tekniska Verken startade tidigt färdan mot det hållbara samhället. Som exempel kan nämnas att Linköping redan 1954 började ersätta enskild uppvärmning med fjärrvärme. Efterhand som vi blivit mer och mer medvetna om hur olika bränslen påverkar miljön och klimatet, har anläggningarna byggts om, för att ersätta olja med biobränsle och avfall. Spillvärme från olika produktionsanläggningar nyttjas mer och mer, exempelvis i Kisa, Skärblacka och Lingham. Fler viktiga steg i Tekniska Verkens hållbarhetsutveckling framgår av bilden här ovan.

ATT UNDVIKA MILJÖFAROR

Vår verksamhet är strikt reglerad genom nationell och internationell lagstiftning. Avsikten med detta är att minska riskerna för människor och miljö. Därför krävs tillstånd för att driva verksamheter som energiproduktion, hantering av dricks- och avloppsvatten, avfallshantering och gasproduktion.

Varje tillståndspliktig anläggning utövar egenkontroll för att se till att alla villkor uppfylls. Med hjälp av avancerad övervakningsutrustning, goda rutiner, periodiska besiktningar och avvikelserapportering har vi en mycket god kontroll av vår miljöpåverkan. Data om varje anläggnings utveckling, villkor, produktionsvolym och utsläpp sammanställs och presenteras i årliga miljörapporter, som finns att ladda ner från Tekniska Verkens hemsida. Se även fakta på sidorna 56-66.

STÄNDIGT BÄTTRE

För att vässa verksamheten ännu mer har hela Tekniska Verken-koncernen miljöcertifierats enligt ISO 14001. Vi uppfyller därmed ännu fler krav när det gäller riskbedömningar, kännedom om lagkrav och ständig förbättring av miljöprestanda. Förbättringarna drivs framförallt genom att identifiera viktiga målområden, samt definiera och följa upp konkreta mål och nyckeltal.

På nästa uppslag redovisas Tekniska Verken-koncernens övergripande målområden för ökad hållbarhet, tillsammans med en rad exempel på förbättringar som genomförts under 2008.

KLIMATVISION

Klimatpåverkan har blivit en av de viktigaste miljöfrågorna. Tekniska Verken-koncernen antog 2008 en klimatvision, som tjänar som övergripande riktlinje för vår framtida utveckling.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER UNDER 2008 FÖR ÖKAD HÅLLBARHET

Tekniska Verken-koncernens övergripande miljömålsområden presenteras nedan, tillsammans med en rad exempel på förbättringar som genomförts och mål som uppnåtts under 2008.

MÅLOMRÅDE 1: Erbjud kostnadseffektiva produkter och tjänster som minskar miljöpåverkan.

- Under 2008 har Svensk Biogas producerat och sålt mer biogas än någonsin tidigare, 7,1 miljoner Nm³, vilket motsvarar minskat koldioxidutsläpp med cirka 17 000 ton.
- Nya material för biogasproduktion har prövats med framgång för att trygga produktionen.
- Tillverkningen av biogas har trimmats för att öka gasutbytet från samma mängd material.
- I Linghem samverkar Tekniska Verken med E.ON och Rörvik Timber om en biobränsleddad fjärrvärmeanläggning.
- Division Vatten har förbättrat tryckstegringsstationer så att vattentrycket håller en jämn nivå i ledningsnätet. Hela nätet kan nu övervakas centralt.
- Östkraft köper under 2008 40 % av aktierna i ett vindkraftbolag. Bolaget fick namnet Höglandsvind AB, med syfte att etablera en vindkraftspark på småländska höglandet.
- Östkraft öppnade ett nytt kontor i Stockholm för att nå en större geografisk marknad med lokal närvaro.

MÅLOMRÅDE 2: Hushålla med naturens resurser.

- Återstart av Nykvarns vattenkraftstation, som bidrar med 5 GWh förnybar el per år.
- Efter omfattande renovering har äldsta pannan (Panna 1) på Gärstadsverket anpassats till avfallsförbränningsdirektivet och kan fortsätta återvinna energi ur avfall.
- I Katrineholm byggs en samförbränningspanna för kraftvärmeproduktion, cirka 100 GWh värme och 30 GWh el per år.
- I Borensberg har optimeringsinsatser på fjärrvärmenätet gjorts, vilket resulterat i att vi släppt ut 315 ton mindre koldioxid.
- Svensk Biogas behandlade 50 000 ton avfall och restprodukter och omvandlade till biogas.

MÅLOMRÅDE 3: Minska miljöpåverkan från egna utsläpp.

- För att öka möjligheten att ta hand om metallhaltigt processvatten har en vattenreningsanläggning byggts på Gärstad.
- Med konventionell teknik som vi utnyttjar på ett smart sätt, har vi reducerat utsläppet med 139 ton jämfört med 2007. Under 2008 släppte vi ut hälften så mycket

kväve i Stångån som för tio år sedan.

- Försök med nya sorters förnybara bränslen pågår kontinuerligt för att minska nettoutsläpp av koldioxid till atmosfären.
- Division Energi och Avfall har under året fått fem nya miljötillstånd som säkrar fortsatt drift med låg miljöpåverkan.
- Den genomsnittliga miljöklassningen på tunga maskiner och fordon som används inom Stadspartner har höjts med 0,9 steg och 0,8 Euroklasser under året.

MÅLOMRÅDE 4: Bidra till att minska andra aktörers miljöpåverkan.

- Stadspartner har tagit fram världens första bil som kan köras på såväl biogas som etanol och bensin, och har tilldelats pris för Grönt Föredöme 2008.
- Linköping ingår i Svensk Fjärrvärmes projekt "Hållbara städers energiförsörjning" där fyra europeiska städers energiarbete jämförs.
- I nätverket Nordic Climate Cluster (NoCC) diskuteras klimatfrågor ur ett nordiskt perspektiv i en krets av 16 större svenska och norska företag.
- Division Nya Marknader har via exportföretaget Usitall förmedlat kunskap kring avfallshantering och energiutvinning till Kanada och staden Tartu i Estland.
- Östkraft har upprättat en Miljöfond i samarbete med SERO, som ska främja etablering av inhemsk förnybar energiproduktion.
- Utsikt Näts arbete med att installera fjärravlästa elmätare hos kunderna går framåt och vid årsskiftet återstod endast ett fåtal gamla mätare i Linköping och Katrineholm.
- Marknads- och kommunikationsavdelningen har introducerat en ny kundtidning, Leva Nära, som ger information och tips om miljö och klimat.
- Division Energi och Avfall har med hjälp av projektavdelningen drivit ett utvecklingsprojekt för ombyggnad av Cloettas oljepanna till en kombinerad olje- och biobränslepanna. Åtgärden besparade klimatet 1 145 ton koldioxid under 2008.
- Tillströmningen av biogaskunder ökade under året. En ny kund per dag börjar använda biogas.
- Svensk Biogas anläggning i Norrköping producerar biogödsel som är certifierat enligt KRAV och SPCR120 som ett miljöriktigt alternativ till handelsgödsel.

MÅLOMRÅDE 5: Överskådligt och användarvänligt verksamhetssystem med god uppföljning.

- Ett nytt inköpssystem möjliggör bättre styrning och kontroll av inköpen till företaget.
- Stadspartners instruktioner och mallar har knutits till processkartor, som ger bra överblick över flöden och arbetssätt.
- En ny stabsfunktion för miljö- och kvalitetsledning har skapats, med uppdrag att samordna och effektivisera verksamhetssystemen.

MÅLOMRÅDE 6: Social hållbarhet, arbetsmiljö och motiverade medarbetare.

- Personalavdelningen har genomfört en koncernövergripande medarbetarundersökning kring medarbetarskap, ledarskap, förändring och utveckling, hälsa och arbetsklimat, mångfald och organisation. Resultatet används som utgångspunkt för förbättringar.
- Tekniska Verken satsar på friskvård som innefattar både allmänna motionsaktiviteter och mer riktade insatser kring viktminskning, alkoholbruk, rökavvänjning och stress.
- I ett integrationsprogram i samarbete med Jobbtorget erbjuds möjlighet att prova att arbeta på Tekniska Verken. Chefer utbildas kring frågor om mångfald och fördomar.

- En renovering vid Nykvarnsverket för avskiljning av papper och annat avfall i avloppsvattnet resulterade även i bättre arbetsmiljö.
- Svensk Biogas har under 2008 omorganiserats och arbetat målinriktat med personalutveckling och motiverat medarbetarskap.
- Stadspartners medarbetare i Norrköping kan nu erbjudas massage och träningsmöjligheter.
- Stadspartner har under året genomfört utbildningar för medarbetare i kvalitet, miljö och arbetsmiljö. Verksamheten har fokuserat på förebyggande arbete.

EXEMPEL PÅ HUR VI HAR HANTERAT INCIDENTER UNDER 2008

Inga allvarliga miljöincidenter eller villkorsöverträdelser inträffade under 2008.

- Den 29 maj fattade ett par hundra ton industriavfall eld på Gärstad avfallsanläggning. Röklukten kändes över stora delar av Linköping. Branden släcktes relativt snabbt med hjälp av Räddningstjänsten. För att förbättra beredskapen har Gärstad skaffat en egen brandbil.
- I spåren av stormarna under tidigare år arbetar Utsikt Nät målmedvetet med att stärka elnätet på landsbygden.

ÅRSREDOVISNING 2008

556004-9727 Tekniska Verken i Linköping AB (publ)

FÖRVALTNINGS- BERÄTTELSE

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Tekniska Verken är en koncern som utvecklats från starten som lokal vattenkraftsproducent och eldistributör under de första åren av 1900-talet till en regional aktör med en rad verksamhetsgrenar drygt 100 år senare.

Koncernen bedriver energiförelser med el-, värme-, kyla-, biogas-, elnät- och avfallsverksamheter samt va-verksamhet. I serviceutbudet ingår också kommunikationsnätjänster samt entreprenad-, underhålls- och konsulttjänster med anknytning till koncernens kompetenser inom samhällets infrastruktur.

Verksamheten bedrivs i sju divisioner; Energi och Avfall, Utsikt Nät, Vatten, Elhandel, Service, Nya Marknader och Stadspartner. Målsättningen med divisionsorganisationen är att fokusera kundkrav, effektivisera kundgränssnitt och sammanföra mindre enheter för att rationalisera och nå synergier inom respektive divisionsorganisation.

Organisationsöversynen som inleddes 2007 slutfördes under 2008. Genom åtgärden formades en ny legal struktur som omfattar färre bolag. Detta medför att resultatjämförelse på bolagsnivå med tidigare år många gånger saknar relevans.

Under året fortgick arbetet med att renodla och förändra fastighetsbeståndet inom kommunen och dess bolag. För Tekniska Verken-koncernen innebar detta att fastigheter av marginell natur såldes till andra bolag inom Stadshuskoncernen.

Tidigare beslut att överföra Parkerings AB Dukaten till annan ägare inom Stadshuskoncernen fullföljdes under året. Sankt Kors Fastighets AB är sedan årsskiftet 2008/2009 ägare till parkeringsverksamheten. Tidigare under året förvärvade Berg och Falk AB Stadspartner Markteknik AB – inklusive dotterbolaget YP Entreprenad och Konsult AB. Tillträde skedde per 2008-04-01.

Koncernens kärnverksamheter utvecklades bra trots ett relativt mildt år. Fjärrvärmeproduktionen var 15 procent högre än föregående år. Genom det milda vädret kunde en stor andel av värmeproduktionen produceras med avfall och trä, vilket innebar lägre kostnader och förbättrad lönsamhet.

Nederbörden i slutet av 2008 medförde ett bra utfall för vattenkraftproduktionen, ungefär i nivå med normalårsproduktionen. Volymmässigt nåddes 80 procent av rekordåret 2007 års produktion.

Konceptet lokal fjärrvärme, som tidigare startats upp med produktion och distribution i Borensberg, Skärblacka och Kisa bedrevs också i Åtvidaberg under året. Avfalls- och återvinningsverksamheterna noterade volymminskningar för vissa fraktioner. Detta balanserades mot lägre hanteringskostnader och återvunna deponiskatter vilket medförde att lönsamheten kunde bibehållas.

Va-verksamheten tillämpar från och med 2007 särredovisning av monopolområdet. För 2008 avsattes 22 mnkr för att möta kommande nödvändiga investeringar.

El- och kommunikationsnätverksamheterna i Linköping och Katrineholm fungerade mycket väl. Verksamheterna samordnades inom ramen för division Utsikt Nät genom de två bolagen Utsikt Nät AB i Linköping och Utsikt Katrineholm Elnät AB i Katrineholm. All bredbandsverksamhet bedrivs i Utsikt Nät AB.

Elhandeln stärkte under 2008 marginalerna trots hård konkurrens. Nya kundkoncept med bland annat samägande av vindkraftproduktion är under utveckling. Den beslutade strategin med bland annat lågt risktagande bibehölls och gäller även fortsättningsvis.

Kreditvärderingsföretaget Standard & Poor's har sedan ratingen 2004 lämnat kreditbetygen (A-, A2 och K1) avseende lång och kort internationell samt svensk kort rating oförändrade. S & P erhåller kontinuerligt resultatrapporter, budgetar och prognoser. Årligen sker avstämning mellan S & P, ägaren och företagsledningen avseende uppföljning och framtidsplaner. Avstämning skedde senast i december 2008.

Koncernens styrning

Antalet rörelsedrivande bolag i koncernen reducerades kraftigt efter genomförda organisatoriska förändringar. Verksamheten koncentrerades till stor del till moderbolaget. Under 2009 slutförs avvecklingen då några bolag fusioneras med moderbolaget medan övriga icke rörelsedrivande bolag likvideras. Efter de avvecklingar och försäljningar som genomfördes 2008 och planeras för 2009 väntas antalet juridiska personer sjunka från ursprungliga 22 till 10 bolag.

Ägaren, Linköpings Kommun, utser ledamöter och suppleanter i moderbolaget och i princip också ledamöterna i dotterbolag och delägda bolag även om moderbolaget i de fallen föreslår kandidater. Styrelserna väljs normalt för samma tidsperiod som de allmänna valen gäller, vilket innebär att en ny styrelse tillträder vid bolagsstämman året efter valåret, närmast vid 2011 års ordinarie bolagsstämma. Ägaren tog ett principiellt beslut att dotterbolagsstyrelserna i de helägda bolagen skall bestå av tjänstemän inom koncernen. I delägda dotter- och övriga bolag väljs övriga ledamöter och suppleanter på bolagsstämman.

Ägaren utfärdade generella och särskilda ägardirektiv för verksamheterna som bland annat reglerar vilka frågor som ska föras till ägaren för godkännande eller yttrande. Beslut om godkännande rör i första hand större verksamhetsförändringar, förvärv, försäljningar etc. En genomgripande revision av direktiven gjordes inför 2008 års ordinarie bolagsstämmor. För kommande årsstämma 2009 förutses smärre justeringar i direktiven. Ägaren fastställer också årligen mål för avkastning och soliditet.

Styrelsen ska enligt aktiebolagslagen (ABL) se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Vd ska enligt ABL sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Vd ska vidta de åtgärder som krävs för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt. Vd-instruktionen, som beslutas årligen av styrelsen, förtydligar bland annat vd:s ansvar för rutiner, risktagande, intern kontroll och försäkringar.

Moderbolagets styrelse sammanträdde 9 gånger under 2008. Antalet styrelsesammanträden i de rörelsedrivande dotterbolagen varierade från 4 till 6 gånger.

Moderbolagets styrelse fick vid varje sammanträde rapporter om koncernens och bolagens löpande resultatutveckling samt tog del av rapporter avseende samtliga bolags utveckling. Tertiälvärd fick styrelsen en djupare ekonomisk information med bland annat koncernens resultat- och balansräkningar samt kassaflödesrapport. Styrelsen tog på en övergripande nivå beslut om koncernens och koncernbolagens budgetar avseende resultat- och balansräkningar, kassaflöden, investeringar och personal. Måttal fastställdes för avkastning och soliditet i enlighet med ägarens krav.

Parallellt med vd-instruktionen fastställer styrelsen årligen arbetsordning, rapportinstruktion och attestinstruktion.

Löpande under 2008 togs beslut i policyfrågor som regleras i rapportinstruktionen.

Ledningsgruppen utgörs av vd, vvd, cheferna för Personal, Marknad/Information, Ekonomi samt de sex divisionscheferna. För information om arvoden och ersättningar till styrelsens ordförande, vice ordförande, övriga ledamöter och suppleanter samt vd, tillika koncernchef, se not 5 i "Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer".

Miljöpåverkan

Koncernen bedriver 29 tillståndspliktiga och 23 anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken. I moderbolaget bedrivs 27 tillstånds- och 21 anmälningspliktiga verksamheter inom ramen för 15 tillstånd. Ett tillstånd kan täcka in flera verksamheter.

De huvudsakliga miljöpåverkande verksamheterna är el- och värmeproduktion genom förbränning av avfall, träbränsle, kol, gummi och olja. Därutöver förekommer sortering och lagring av avfall genom deponi, behandling och lagring av bränslen, biogas- och dricksvattenproduktion samt avloppsrening.

Koncernens kärnverksamheter är helt beroende av tillstånden för att fortlöpande bedriva verksamheterna på det sätt och i den omfattning som nu sker och som planeras för framtiden.

Storskaliga och rationella lösningar i form av kraftvärmeteknik och avfallsbehandling minimerar miljöpåverkan och utsläpp till luft, vatten och mark. Koncernen arbetar kontinuerligt med att minska avfallsmängderna genom energiåtervinning, som i sin tur reducerar volymerna till deponi samtidigt som nyttjandet av fossila bränslen minskar.

Försäljning och resultat

Koncernens intäkter är i första hand beroende av energimarknaden och de faktorer som påverkar konsumtionen av el, värme och kyla. Inom koncernens huvudsakliga geografiska områden var tillväxten i samhället god under större delen av 2008. Den globala finansiella krisen under hösten påverkade verksamheten mycket marginellt. Övergången till alternativa uppvärmningsformer, med fjärrvärme som ett mycket konkurrenskraftigt alternativ, fortsatte. Det som främst påverkar verksamheten i ett kortare perspektiv är variationer i temperaturen. De senaste åren var relativt varma sett över hela åren med vissa säsongsmässiga avvikelser.

Koncernens nettointäkter ökade till 5 385 mnkr (5 097) i jämförelse med föregående år. Intäktsökningen var främst hänförlig till fjärrvärme- och elleveranser till slutkund och intäkter från koncernens elproduktionsenheter och elnätbolag. Värmeproduktionen i Linköping ökade marginellt till 1 507 GWh (1 484) eller med 1,5 procent i jämförelse med föregående år. Den totala elproduktionen minskade under året till 670 GWh (730). Vattentillgången 2007 var mycket god, vilket förklarar den höga fjolårs-siffran.

Eldistributionen i koncernens nätområden var volymmässigt i princip oförändrade i jämförelse med föregående år. Lönsamheten var oförändrad god. Kommunikationstekniktjänsterna hade en fortsatt god volymtillväxt. Produktutveckling sker kontinuerligt och genom en kundanpassad paketering av tjänsteutbudet tillkommer nya kundgrupper. Resultat och kassaflöden förbättrades trots fortsatt pressade marginaler.

Elleveranserna till slutkund i Östkraftkoncernen minskade volymmässigt med knappt 10 procent i jämförelse med föregående år. Försäljningsintäkterna ökade dock med 12 procent, med starkt förbättrade marginaler. Östkraftkoncernens resultat uppgick till 50 mnkr för 2008 (27). En kund som under början av 2009 hamnat i ekonomiska svårigheter medförde reservationer i 2008 års resultat för befarade, men ej konstaterade, förluster på 19 mnkr.

Entreprenadverksamheterna i Stadspartner AB utvecklades positivt. Rörelseresultatet ökade till 4 mnkr (- 1). Avtalspensioner belastade bolaget med 2 mnkr. Övriga affärsområden och dotterbolag ökade eller behöll sina leveransvolymerna i jämförelse med föregående år. I koncernperspektivet är dessa ökningarna relativt marginella.

Priserna på de större produktområdena anpassades successivt till utvecklingen på respektive marknad. Koncernen jämför kontinuerligt prisbildningen och -utvecklingen för produkter och tjänster med övriga branschföretag och behöll i stort positionen bland de prisledande företagen under året. Parallellt med den så kallade nätnyttomodellen för elnätföretag, skapades särredovisningsmodeller för va och fjärrvärme. Tillämpningen av respektive regelverk får utvärderas i kommande branschstudier och rapporter. Praxis saknas och lagar, förarbeten och anvisningar var i många fall knapphändiga.

Koncernens resultat efter finansiella poster men före minoritetsandelar och skatt förbättrades till 516 mnkr (431). Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 371 mnkr (294). Bland ett antal positiva poster kan nämnas utfallet av värme- och kraftproduktionen med höga andelar avfall och trä i bränslmixen, relativt låga drift- och underhållskostnader

samt förbättrad lönsamhet för hantering och behandling av avfall.

Marginella nedskrivningar av anläggningar och inventarier gjordes 2008. Värderingen av anläggningstillgångarna prövades enligt Redovisningsrådets rekommendation (RR 17). Återvinningsvärdet beräknades genom nuvärdeberäkning av framtida kassaflöden. Särredovisningsreglerna för va medförde en negativ resultatpåverkan med 23 mnkr. Positivt påverkar realvinster vid försäljning av bolag och fastigheter med 28 mnkr.

Känslighetsanalys

Koncernen producerar och levererar värme och el samt distribuerar elenergi till slutkund i Linköping och Katrineholm. Via den majoritetsägda Östkraftkoncernen levereras elenergi till slutkund.

Följande känslighetsanalys speglar delar av den volym-, pris- och kostnadsrelaterade resultatpåverkan på koncernresultatet som kan beräknas för normalåret i ett kort perspektiv, det vill säga i första hand inom års- och säsongvariationer.

Leveranser av fjärrvärme, volym +/- 5 %	+/- 6 mnkr
Kostnadspåverkan på olja för fjärrvärme- och elproduktion +/- 5 %	+/- 5 mnkr
Avfall för förbränning, volym +/- 5 %	+/- 10 mnkr
Leveranser av producerad vattenkraft, volym +/- 5 %	+/- 10 mnkr
Pris på producerad el, spot +/- 5 %	+/- 20 mnkr
Leveranser i elnäten, volym +/- 5 %	+/- 10 mnkr
Leveranser av såld elenergi till slutkund, volym +/- 5 %	+/- 10 mnkr

Bränslmixen i produktionsanläggningarna är avgörande för lönsamheten. Cirka 20 procent av energivolymen produceras med fossila bränslen som kostnadsmissigt uppgår till 75 procent av kostnaden för köpta bränslen. Cirka 50 procent av energivolymerna produceras med avfall som behandlas mot ersättning från leverantörerna. Avfallskontraktens längd är i genomsnitt cirka 5 år med rullande förfall.

Investeringar

Koncernens investeringar i anläggningar och ledningsnät uppgick till 406 mnkr (738) och omfattade bland annat en ny panna och turbin i Katrineholm, investeringar i Kraftvärmeverket och Gärstadverket i Linköping, fortsatt utbyggnad av näten för fjärrvärme och -kyla, ledningar och anslutningspunkter för elnät- och va-rörelserna samt fjärravläsningsystem.

Finansiering

Vid utgången av året uppgick koncernens totala lånestock till 2 981 mnkr (2 998). Under året förföll lån motsvarande 250 mnkr. Ett lån om 150 mnkr förlängdes och i övrigt ökade nyttjandet av vårt certifikatprogram. Vid årets slut var 1 120 mnkr av certifikatprogrammets ram om 1 500 mnkr utestående. Certifikaten, som till sin natur är korta, täcks i sin helhet av bakomliggande lånelöften. Skuldsättningens sammansättning består till cirka en tredjedel vardera av certifikat, obligationer och bilaterala lån. Långivarna utgörs främst av de större svenska affärsbankerna. Koncernen har inga pantbrev utestående som säkerheter. Kvarvarande lån med kommunal borgen uppgår till 211 mnkr (314).

Marknadsförutsättningarna förändrades under året. Marknadsräntorna steg markant fram till hösten då Riksbanken började sin kraftiga reporäntesänkning. Räntorna föll därefter tillbaka. Effekterna av räntehöjningarna mildrades genom en effektiv säkringspolicy. Under hösten spred sig en större oro på de finansiella marknaderna vilket bland annat resulterade i en likviditetskris. Tekniska Verken påverkades dock inte av denna i någon större utsträckning utan kunde omsätta certifikat i takt med att de förföll.

Såväl genomsnittlig återstående löptid på lånen som räntebindningstid håller sig väl inom finanspolicyns ramar. Finanspolicyn behandlades av styrelsen under året. Inga väsentliga ändringar beslutades. I policyn anges, förutom organisation och ansvarsfördelning för finansverksamheten, bland annat övergripande riktlinjer för upplåning, placering och valutahantering. Dessutom beskrivs de finansiella riskerna, se Riskfaktorer nedan, i form av bland annat riskmandat och rapporteringskrav.

Elhandeln, i producent- och slutkundsleden, hanteras i särskilt beslutade policydokument, se Riskfaktorer nedan.

Riskfaktorer

Koncernens verksamhet exponeras för ett stort antal risker, vilka kan påverka möjligheterna att uppnå de ekonomiska målen. För att kunna hantera hot och möjligheter bedrivs ett omfattande riskhanteringsarbete för olika delar inom koncernen, till exempel på miljöområdet och inom elhandeln. Insatserna görs selektivt där riskerna bedömts som störst.

Målet med riskhanteringen är att få ett så bra resultat som möjligt genom att optimera balansen mellan värdet på riskerna och kostnaden för att om möjligt begränsa riskerna. Riskhanteringen ska säkerställa att koncernens långsiktiga avkastning och soliditet inte äventyras.

Nedanstående risker är kartlagda och definierade och hanteras på olika sätt:

- anläggningsrisker
- miljörisker
- politiska risker
- elhandelsrisker
- finansiella risker
- operativa risker

Koncernen äger ett stort antal anläggningar, var och en med betydande ekonomiskt värde. Anläggningarna genererar löpande koncernens kassaflöden. Anläggningsriskerna består dels av stora kostnader på grund av att en anläggning kan skadas och behöva repareras eller ersättas, dels av ett intäktsbortfall på grund av produktionsavbrott i samband med skada.

Anläggningarna är försäkrade dels för egendomsskada, dels för intäktsbortfall till följd av avbrott i driften. I Sverige gäller ett strikt och obegränsat ansvar för skador på tredje man orsakat av dammhaveri. Koncernen har därför, tillsammans med andra vattenkraftoperatörer, en dammansvars-

försäkring. En övergripande strategi för hur koncernen ska försäkras har beslutats. Den innebär bland annat beslut om vissa självrisknivåer samt att vissa avbrott inte försäkras utan hanteras inom koncernen.

Miljörisker är händelser som innebär hot mot miljön och personskador. Dessa kan dessutom i sin tur leda till allvarliga imageskador och stora ekonomiska förluster. Koncernens samlade miljörisker analyseras och följs upp löpande. För att identifiera olycksrisker och potentiella nödlägen genomförs riskanalyser vart tredje år.

Politiska risker definieras som den affärsrisk som kan uppstå till följd av politiska beslut. Det handlar främst om förändringar i de regelverk som rör energibranschen, till exempel förändrade skatter, miljöavgifter och förändringar av hur naturliga monopol regleras. Politiska risker är svåra att förutse och gardera sig emot. Koncernen bedriver en aktiv omvärldsbevakning och branschsamarbeten i syfte att tidigt ta del av och påverka förslag och beslut.

Elhandelsverksamheten ger många möjligheter, men den är också förknippad med ett antal risker, som elpris-, volym-, valuta-, motparts-, likviditets-, områdespris- och administrativ risk. Riskerna måste regleras och hanteras inom ramen för den löpande verksamheten. Syftet med riskhanteringen är att skapa kontroll över framtida resultat och kassaflöden. Riskpolicyn för elhandeln anger övergripande regler för hur elhandelsverksamheten ska bedrivas inom koncernen. Policyn anger hur ansvaret för verksamheten fördelas, vilka risker bolaget är berett att ta samt hur dessa risker ska begränsas, mätas, styras och kontrolleras.

De finansiella riskerna delas in i finansierings-, ränte-, valuta-, kredit och motpartsrisk. Finansieringsrisk definieras som det lånebehov som inte kan täckas i ett ansträngt marknadsläge. Ränterisken avser risken för negativ påverkan på koncernens resultat- och balansräkning till följd av förändringar i ränteläget. Valutarisk avser risken för negativ påverkan på koncernens resultat- och balansräkning till följd av förändrade valutakurser. Kredit- och motpartsrisk uppstår vid placering av likvida medel och i handel med exempelvis el och finansiella kontrakt och definieras som risken att motparten inte fullgör sina åtaganden. Koncernens finanspolicy hanterar ovan beskrivna finansiella risker. Se Finansiering ovan.

Operativ risk innebär att fel eller brister i koncernens administrativa rutiner leder till ekonomiska eller förtroendemässiga förluster. Oklarheter i arbetsfördelning och arbetssätt samt bristande kompetens kan medföra att koncernen förlorar intäkter och/eller får ökade kostnader. För att begränsa operativa risker inom koncernen ansvarar varje affärsenhet för att det finns väl dokumenterade rutiner, tillförlitliga IT-system och tillfredsställande intern kontroll. Berörd personal ges fortlöpande information och utbildning om vikten av intern kontroll.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

2008 konstaterades helårseffekterna av den genomförda organisationsutvecklingen genom den mycket goda resultatutvecklingen under året. Koncernens styrka är också fortsatt bredden i produktutbudet, den geografiska närheten till marknaderna och kompetenserna inom verksamhetens nyckelområden. Nya produkter, produktkombinationer och koncept innebär att bredden ökar och intresset för koncernen ökar ur ett marknadsperspektiv. Usitall AB, med inriktning på export av tjänster, fortsätter att bearbeta ett antal prospekt. Förarbetet är ofta tidskrävande, med långa initiala processer, men delägandet av SAAB innebär tillgång till internationell erfarenhet och i flera fall etablerade kontaktnät. Energitjänster med differentierad inriktning och omfattning mot olika kundgrupper bedöms kunna bli en framtidsaffär.

Lokal fjärrvärme, med förvärv av större och mindre energiproduktionsanläggningar i regionen, är också fortsatt en potentiell tillväxtmöjlighet liksom avfalls- och återvinningsverksamheter där koncernens höga kompetens och specialisering utgör en relativ marknadsfördel. Bränsletillgången och -anskaffningen är nyckelområden för att nå fortsatt framgång. Koncernen arbetar med flera alternativa planer för att trygga försörjningen.

Biogasverksamheten utvecklas positivt med ökande efterfrågan från kollektivtrafiken som satsar på biogasdrift för hela Östergötland. För att

möta en ökande efterfrågan på gasfordon finns samarbeten etablerade med bil tillverkare och återförsäljare. Genom riksdagsbeslut har skattefrihet utlovats till minst 2013.

Koncernen står, tekniskt, utvecklingsmässigt, kompetensmässigt och finansiellt väl rustad för framtiden. Den genomförda omorganisationen fick utväxling i ett antal projekt som drivs för att ytterligare skapa tillväxt och utveckling med fortsatt god lönsamhet.

Flerårsöversikt (mnkr)

Koncernen	2008	2007	2006	2005	2004
Omsättning	5 385	5 097	4 773	3 960	3 385
Resultat efter					
finansiella poster	516	431	326	297	268
Balansomslutning	7 832	7 606	7 021	6 647	6 364

Moderbolaget

Omsättning	1 849	1 605	1 584	1 369	1 337
Resultat efter					
finansiella poster	371	294	186	192	121
Balansomslutning	6 312	6 057	5 984	5 477	5 052

Förslag till disposition beträffande moderbolagets vinst

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor 228 387 831,91, disponeras enligt följande:

Balanseras i ny räkning (mnkr)	228
Summa	228

Övriga vinstdispositioner

Moderbolaget lämnade utdelningsbetingat koncernbidrag till Linköping Stadshus AB (publ) med 188 mnkr och lämnade 182 mnkr i skatteoptimeringssyfte. Av koncernens fria egna kapital 415 mnkr, föreslås 234 mnkr bli överfört till bundna reserver.

Övriga koncernbidrag

Moderbolaget erhöll koncernbidrag från dotterbolagen Katrineholm Energi AB med 244 mnkr, Ljusfors Kraft AB med 34 mnkr, Utsikt Katrineholm Elnät AB med 11 mnkr, Åtvidabergs Fjärrvärme AB med 8 mnkr, Utsikt Nät AB med 6 mnkr och Stadspartner AB med 6 mnkr. Moderbolaget lämnade koncernbidrag till dotterbolaget Svensk Biogas i Linköping AB med 14 mnkr.

Styrelsens yttrande avseende föreslagen vinstutdelning

Ur ett aktiebolagsrättsligt perspektiv är till ägaren lämnat koncernbidrag att betrakta som vinstutdelning. Motsvarande regelverk tillämpas under vissa förutsättningar även för koncernbidrag till dotterbolag. Nedanstående yttrande beträffande utdelning innefattar även lämnade koncernbidrag.

Den föreslagna utdelningen reducerar bolagets soliditet till 31 procent och koncernens soliditet till 33 procent, därmed uppnås den uttalade målsättningen för koncernens kapitalstruktur med en soliditet om 25–30 procent. Likviditeten i bolaget och koncernen bedöms kunna upprätthållas på en tryggande nivå. Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar bolaget, och övriga i koncernen ingående bolag, från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförts i ABL 17 kap 3 § 2–3 st.

Vad beträffar företagets resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

RESULTATRÄKNING – KONCERNEN

Belopp i mnkr	Not	2008	2007
Nettoomsättning	1	5 226	4 916
Aktiverat arbete för egen räkning	2	88	99
Andelar i intresseföretags resultat		10	11
Övriga rörelseintäkter	3	61	71
		5 385	5 097
Rörelsens kostnader			
Energi, råvaror och material		-3 052	-2 783
Övriga externa kostnader	4	-699	-746
Personalkostnader	5	-573	-596
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	-437	-432
Rörelseresultat		624	540
Resultat från finansiella poster			
Resultat från värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		1	-3
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		36	28
Räntekostnader och liknande resultatposter		-145	-134
Resultat efter finansiella poster		516	431
Skatt på årets resultat	10	-89	-127
Minoritetens andel i årets resultat		-12	-7
ÅRETS RESULTAT		415	297

BALANSRÄKNING - KONCERNEN

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för dataprogram	11	9	11
Nyttjanderätter, kraftledning och mark	12	3	3
Goodwill	13	121	149
		133	163
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	14	831	976
Nedlagda kostnader på annans fastighet	15	16	18
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	4 151	3 861
Inventarier, verktyg och installationer	17	96	103
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	18	96	233
		5 190	5 191
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Fordringar hos koncernföretag	20	90	282
Andelar i intresseföretag	21	66	59
Andra långfristiga fordringar		16	–
		172	341
Summa anläggningstillgångar		5 495	5 695
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Råvaror och förnödenheter		79	106
		79	106
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		655	679
Fordringar hos koncernföretag		103	–
Elcertifikat och utsläppsrätter		312	269
Skattefordringar		71	25
Övriga fordringar	22	167	16
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23	671	606
		1 979	1 595
<i>Kassa och bank</i>		279	210
Summa omsättningstillgångar		2 337	1 911
SUMMA TILLGÅNGAR		7 832	7 606

BALANSRÄKNING - KONCERNEN

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	24		
Aktiekapital		200	200
Bundna reserver		1 947	1 713
		2 147	1 913
Fria reserver		-10	63
Årets resultat		415	297
		405	360
		2 552	2 273
<i>Minoritetsintresse</i>		137	126
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	27	41
Avsättningar för uppskjuten skatt	27	764	797
Övriga avsättningar	28	66	66
		857	904
<i>Långfristiga skulder</i>			
Övriga skulder till kreditinstitut	29	2 320	2 732
Övriga skulder	30	57	53
		2 377	2 785
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		661	266
Checkräkningskredit	31	302	263
Leverantörsskulder		203	319
Övriga skulder		200	169
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	543	501
		1 909	1 518
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		7 832	7 606

STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARFÖRBINDELSER - KONCERNEN

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
Ställda säkerheter			
<i>Övriga ställda panter och säkerheter</i>			
Bankmedel för finansiell handel		15	7
Summa ställda säkerheter		15	7
Ansvarförbindelser			
		Inga	Inga

KASSAFLÖDESANALYS - KONCERNEN

Belopp i mnkr	2008	2007
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	516	431
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m.	389	424
	905	855
Betald skatt	-62	-84
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	843	771
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager	26	26
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar	-127	-242
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder	-1	24
Kassaflöde från den löpande verksamheten	741	579
Investeringsverksamheten		
Förvärv av dotterföretag	-	-86
Avyttring av dotterföretag	14	5
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-2	-5
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-589	-624
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	46	53
Investeringar i finansiella tillgångar	-3	-
Avyttring/minskning av finansiella tillgångar	22	3
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-512	-654
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	6	283
Ökning av investeringsfond	22	15
Utbetald utdelning	-	-5
Lämnade koncernbidrag	-188	-167
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-160	126
Årets kassaflöde	69	51
Likvida medel vid årets början	210	159
Likvida medel vid årets slut	279	210

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDESANALYS - KONCERNEN

Belopp i mnkr	2008	2007
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen ränta	36	43
Erlagd ränta	150	145
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m		
Avgår resultatandel i intresseföretag	-9	-11
Erhållen utdelning från intresseföretag	3	-
Av- och nedskrivningar av im- och materiella anläggningstillgångar	437	432
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-	4
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	-7	-24
Rearesultat avyttring av rörelse/dotterföretag	-22	-
Avsättningar till pensioner	-14	8
Övriga avsättningar	1	15
	<u>389</u>	<u>424</u>
Förvärv av dotterföretag och andra affärsenheter		
<i>Förvärvade tillgångar och skulder:</i>		
Immateriella anläggningstillgångar	-	8
Materiella anläggningstillgångar	-	86
Varulager	-	1
Rörelsefordringar	-	5
Summa tillgångar	<u>-</u>	<u>100</u>
Minoritetsandel	-	-35
Avsättningar	-	14
Lån	-	18
Rörelseskulder	-	4
Summa minoritet, avsättningar och skulder	<u>-</u>	<u>1</u>
Köpeskilling	-	99
Avgår: Säljarereverser	-	-13
Utbetald köpeskilling	-	86
Påverkan på likvida medel (minus = ökning)	-	86
Avyttring av dotterföretag och andra affärsenheter		
<i>Avyttrade tillgångar och skulder:</i>		
Immateriella anläggningstillgångar	11	-
Materiella anläggningstillgångar	147	-
Varulager	1	-
Rörelsefordringar	33	-
Likvida medel	18	-
Summa tillgångar	<u>210</u>	<u>-</u>
Minoritetsandel	-	5
Avsättningar	2	-
Lån	2	-
Rörelseskulder	54	-
Summa minoritet, avsättningar och skulder	<u>58</u>	<u>5</u>
Försäljningspris	174	5
Avgår: Säljarereverser	-142	-
Erhållen köpeskilling	32	5
Avgår: Likvida medel i den avyttrade verksamheten	-18	-
Påverkan på likvida medel	<u>14</u>	<u>5</u>
Likvida medel		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och bank	279	210

RESULTATRÄKNING - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	Not	2008	2007
Nettoomsättning	1	1 753	1 503
Aktiverat arbete för egen räkning	2	7	8
Övriga rörelseintäkter	3	89	94
		1 849	1 605
Rörelsens kostnader			
Energi, råvaror och material		-486	-382
Övriga externa kostnader	4	-320	-284
Personalkostnader	5	-324	-295
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	-299	-254
Rörelseresultat		420	390
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	7	58	3
Resultat från andelar i intresseföretag	8	3	3
Resultat från andelar i övriga bolag		-3	-
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		36	25
Räntekostnader och liknande resultatposter		-143	-127
Resultat efter finansiella poster		371	294
Bokslutsdispositioner			
Bokslutsdispositioner, övriga	9	-237	-165
Resultat före skatt		134	129
Skatt på årets resultat	10	-15	-35
ÅRETS RESULTAT		119	94

BALANSRÄKNING - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för dataprogram	11	5	7
Nyttjanderätter, kraftledning och mark	12	–	–
Goodwill	13	97	–
		102	7
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	14	779	772
Nedlagda kostnader på annans fastighet	15	7	7
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	3 109	2 603
Inventarier, verktyg och installationer	17	82	69
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	18	20	93
		3 997	3 544
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	19	441	958
Fordringar hos koncernföretag	20	528	892
Andelar i intresseföretag	21	58	58
Andra långfristiga värdepappersinnehav		–	4
Andra långfristiga fordringar		16	–
		1 043	1 912
Summa anläggningstillgångar		5 142	5 463
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Råvaror och förnödenheter		73	89
		73	89
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		264	218
Fordringar hos koncernföretag		217	7
Elcertifikat och utsläppsrätter		61	45
Skattefordringar		63	11
Övriga fordringar	22	142	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23	267	196
		1 014	477
<i>Kassa och bank</i>		83	28
Summa omsättningstillgångar		1 170	594
SUMMA TILLGÅNGAR		6 312	6 057

BALANSRÄKNING - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	24		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (400 000 aktier á kvotvärde 500 kr)		200	200
Reservfond		40	40
		240	240
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		109	203
Årets resultat		119	94
		228	297
		468	537
Obeskattade reserver	25		
Akkumulerade avskrivningar utöver plan		2 061	1 824
Avsatt till pensioner		3	3
		2 064	1 827
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	21	22
Avsättningar för uppskjuten skatt		33	8
Övriga avsättningar	28	65	41
		119	71
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	29	2 320	2 720
Skulder till koncernföretag		141	–
Övriga skulder	30	37	15
		2 498	2 735
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		661	264
Checkräkningskredit	31	–	218
Leverantörsskulder		128	114
Skulder till koncernföretag		111	69
Övriga skulder	22	66	41
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	197	181
		1 163	887
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		6 312	6 057

STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	Not	2008-12-31	2007-12-31
Ställda säkerheter			
<i>Övriga ställda panter och säkerheter</i>			
Bankmedel för finansiell handel		11	3
Summa ställda säkerheter		11	3
Ansvarsförbindelser			
Borgensförbindelser till förmån för koncernföretag (Beloppsbegränsning av borgensförbindelserna till förmån för koncernföretag uppgår till 468 (460))		405	190
Borgensförbindelser, övriga		–	2
Summa ansvarsförbindelser		405	192

KASSAFLÖDESANALYS - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	2008	2007
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	371	294
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m.	262	262
	633	556
Betald skatt	-51	-52
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	582	504
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager	16	28
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar	26	-15
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder	-68	-24
Kassaflöde från den löpande verksamheten	556	493
Investeringsverksamheten		
Förvärv av dotterföretag	-	-80
Avyttring av dotterföretag	33	2
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-3
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-516	-385
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	32	6
Utlåning till koncernföretag	-62	-25
Återbetalning av fordran från koncernföretag	257	69
Avyttring/minskning av finansiella tillgångar	1	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-255	-416
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	-	77
Upptagna lån från koncernföretag	141	-
Ökning av investeringsfond	22	15
Amortering av låneskulder	-221	-
Lämnade koncernbidrag	-188	-167
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-246	-75
Årets kassaflöde	55	2
Likvida medel vid årets början	28	26
Likvida medel vid årets slut	83	28

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDESANALYS - MODERFÖRETAGET

Belopp i mnkr	2008	2007
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning	3	3
Erhållen ränta	36	26
Erlagd ränta	148	123
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m		
Av- och nedskrivningar av im- och materiella anläggningstillgångar	299	254
Nedskrivning och återförda nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	4	-
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	-6	-
Rearesultat avyttring av dotterföretag	-58	-
Avsättningar till pensioner	-1	-4
Övriga avsättningar	24	12
	<u>262</u>	<u>262</u>
Avyttring av inkråm och verksamheter		
<i>Avyttrade tillgångar och skulder:</i>		
Finansiella tillgångar	116	-
Summa tillgångar	<u>116</u>	<u>-</u>
Försäljningspris	175	-
Avgår Säljarereverser	-142	-
Erhållen köpeskilling	<u>33</u>	<u>-</u>
Påverkan på likvida medel	<u>33</u>	<u>-</u>
Likvida medel		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och bank	83	28

NOTER MED REDOVISNINGSPRINCIPER OCH BOKSLUTSKOMMENTARER

Belopp i mnkr om inget annat anges

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

Värderingsprinciper m m

Tillgångar och skulder (inklusive avsättningar) har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Immateriella tillgångar

Kostnader för forskning och utveckling

Utgifter för forskning som syftar till att erhålla ny vetenskaplig eller teknisk kunskap redovisas som kostnad då de uppkommer. Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. Det redovisade värdet inkluderar utgifter för material, direkta utgifter för löner och indirekta utgifter som kan hänföras till tillgången på ett rimligt och konsekvent sätt. Övriga utgifter för utveckling, redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar som förvärvats av företaget är redovisade till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Utgifter för internt genererad goodwill och varumärken redovisas i resultaträkningen som kostnad då de uppkommer.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för en immateriell tillgång läggs till anskaffningsvärdet endast om de ökar de framtida ekonomiska fördelarna. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden minskat med beräknat restvärde. Avskrivningarna sker linjärt över tillgångens nyttjandeperiod och redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Följande avskrivningstider tillämpas:	Nyttjandeperiod	
	Koncernen	Moderföretaget
Balanserade utgifter för dataprogram	5-7 år	5-7 år
Goodwill	8-20 år	8-20 år
Nyttjanderätter	5-25 år	5-25 år

Goodwill hänförlig till förvärvade dotterbolag och verksamheter redovisas som anläggningstillgång och skrivs av enligt plan över den beräknade ekonomiska nyttjandeperioden. Den ekonomiska nyttjandeperioden fastställs efter individuell prövning. Ekonomisk nyttjandeperiod överstigande 5 år motiveras av långsiktigt strategiskt värde med stabil verksamhet. Övrig goodwill skrivs av i enlighet med branschpraxis.

Materiella tillgångar

Avskrivningsprinciper för materiella anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden minskat med beräknat restvärde. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Byggnader	20-67 år	20-67 år
Markanläggningar	20 år	20 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	7-33 år	7-33 år
Inventarier, verktyg och installationer	3-20 år	3-20 år

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet i den period till vilken de hänförs, oavsett hur de upplånade medlen har använts.

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar kontrolleras vid varje balansdag för att utvärdera om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov. Om någon sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde som det högsta av nyttjandevärdet och nettoförsäljningsvärdet. Nedskrivning görs om återvinningsvärdet understiger det redovisade värdet. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden till en räntesats före skatt som är tänkt att beakta marknadens bedömning av riskfri ränta och risk förknippad med den specifika tillgången. För en tillgång som inte oberoende av andra tillgångar genererar något kassaflöde, beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som tillgången tillhör.

En nedskrivning reverseras om det har skett en förändring av beräkningarna som användes för att bestämma återvinningsvärdet. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens bokförda värde inte överstiger det bokförda värdet som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning, om ingen nedskrivning skulle gjorts.

En nedskrivning av goodwill återföres endast om nedskrivningen var försäkrad av en specifik extern händelse av exceptionell natur som inte förväntas återkomma och ökningen av återvinningsvärdet hänförs sig direkt till återföringen av effekten av den specifika händelsen.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Valutaderivat

Valutaderivat anskaffas för att hantera valutarisker avseende framtida transaktioner i utländsk valuta, de utgör s k valutasäkringar. Valutaderivat bokförs inte förrän de transaktioner som säkringarna är avsedda att skydda äger rum.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder (inklusive avsättningar) i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation nr 8. Kursdifferenser på rörelsefordringar och rörelseskulder ingår i rörelseresultatet, medan differenser på finansiella fordringar och skulder redovisas bland finansiella poster. Vid terminssäkring av underliggande fordran eller skuld används terminskursen vid tillfället för valutasäkring.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet enligt först in- först ut-principen, respektive verkligt värde. Därvid har inkuransrisk beaktats.

Energiderivat

Koncernen är aktiv på energiderivatmarknaden i Skandinavien (NordPool). Handel som görs i syfte att prissäkra produktions- eller försäljningsvolymerna redovisas brutto i enlighet med det underliggande fysiska avtalets leveransperioder. Övriga handelstransaktioner redovisas i enlighet med lägsta värdets princip utifrån en kollektiv värdering, d v s vinster redovisas i samband med att vinsten realiserar medan eventuella förluster redovisas så snart de uppstår. Finansiella instrument som innehas i tradingssyfte nettoredo visas i resultaträkningen.

Elcertifikat och utsläppsrätter

Elcertifikat och utsläppsrätter är immateriella rättigheter. Till den del rättigheterna är avsedda att innehas i mer än ett år sker redovisning under immateriella anläggningstillgångar, i övriga fall sker redovisning under omsättningstillgångar.

Anskaffning av elcertifikat sker antingen genom köp eller egentillverkning. Koncernens egentillverkade elcertifikat, vars anskaffningsvärde i första hand sätts till kontrakterat försäljningspris och i andra hand till marknadspriset då de produceras, är hänförlig till produktion av el från småskalig vattenkraft och biobränsleddad produktion.

Anskaffning av utsläppsrätter sker antingen genom köp eller tilldelning. Tilldelade utsläppsrätter erhålls utan vederlag och redovisas vid anskaffningstidpunkten till verkligt värde såsom ett statligt bidrag. Intäktsföring av tilldelade utsläppsrätter sker proportionerligt i förhållande till kostnaden/åtagandet för dess leverans som följd av utförda utsläpp (enl RR16). Överskott av tilldelade utsläppsrätter, som följd av att tilldelningen överstiger leveransåtagandet, skuldförs bland förutbetalda intäkter.

I balansräkningen redovisade immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade nedskrivningar. Rättigheter som är redovisade bland omsättningstillgångar är värderade till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde.

Redovisning av entreprenaduppdrag och liknande

Successiv vinstavräkning tillämpas på alla de uppdrag där utfallet kan beräknas på ett tillfredställande sätt. Intäkter och kostnader redovisas i resultaträkningen i förhållande till uppdragets färdigställandegrad. Färdigställandegraden bestäms på basis av nedlagda uppdragskostnader i förhållande till beräknade uppdragskostnader för hela uppdraget. På uppdrag där utfallet inte kan beräknas på ett tillfredställande sätt redovisas intäkt motsvarande nedlagda kostnader på balansdagen. Befarade förluster kostnadsförs omedelbart.

Skatt

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatteintäkter och skattekostnader redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år.

Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas ej i koncernmässig goodwill. I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att medföra lägre skatteutbetalningar i framtiden.

Avsättningar (förutom negativ goodwill och uppskjuten skatt)

En avsättning redovisas i balansräkningen när företaget har ett formellt eller informellt åtagande som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Nuvärdesberäkningar görs för att ta hänsyn till tidseffekten för väsentliga framtida betalningar.

Skulder för överuttag från va-monopolet

Moderbolagets monopolverksamhet inom vatten lyder under lagen om allmänna vattentjänster. Verksamheten ska enligt lagen tillämpa självkostnadsprincipen vilket innebär att intäkter maximalt får redovisas motsvarande för verksamheten nödvändiga kostnader. Om kunderna under räkenskapsåret fakturerats mer än de nödvändiga kostnaderna uppstår ett "överuttag". Ett överuttag kan nyttjas för täckande av högst tre år gamla underuttag, fonderas för framtida nyinvesteringar eller återbetalas till kunderna inom tre år. Den i va-särredovisningen redovisade investeringsfonden och ackumulerade skulden för övrigt överuttag är legalt att betrakta som skulder till kundkollektivet, vilket medför att de även ska redovisas i moderbolaget och koncernen. Investeringsfonden redovisas bland övriga långfristiga skulder medan ackumulerat övrigt överuttag redovisas som förutbetalad intäkt.

Redovisning av intäkter

Rörelsens intäkter redovisas vid leveranstidpunkten exklusive mervärdesskatt och punktskatter, i huvudsak energiskatt. Anslutningsavgifter, det vill säga den avgift som kund betalar i samband med anslutning till elnät, fjärrvärmenät, optofibernät eller vattennät, intäktsföres vid tidpunkten för anslutningen. Intäkter för mottaget avfall redovisas i den period avfallet tas emot. Tjänste- och konsultuppdrag utförs på löpande räkning eller till fast pris. Uppdrag på löpande räkning redovisas i takt med uppbyggnad. Vid uppdrag till fast pris tillämpas successiv vinstavräkning, se vidare avsnittet "Redovisning av entreprenaduppdrag och liknande" ovan. Räntheinkomster redovisas som intäkt i resultaträkningen i den period de uppstår. Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen när aktieägarens rätt att erhålla utbetalningen fastställs.

Statliga bidrag

Bidrag redovisas till verkligt värde när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen/bolaget kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget. Bidrag knutna till en anläggningstillgång reducerar anläggningstillgångens redovisade värde. Bidrag som avser att täcka kostnader redovisas i resultaträkningen som övrig rörelseintäkt.

Leasing - leasetagare

Samtliga leasingavtal avseende anläggningstillgångar redovisas som operationella. Värdet på koncernens och moderbolagets leasade tillgångar är oväsentligt i förhållande till ägda anläggningstillgångar.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget Tekniska Verken i Linköping AB (publ) samt de bolag som på balansdagen direkt eller indirekt innehas till mer än 50 % av röstvärde. Koncernredovisningen upprättas i enlighet med förvärvsmetoden. Denna innebär att förvärvade dotterföretags tillgångar och skulder redovisas till marknadsvärdet enligt en upprättad förvärvsanalys. Överstiger anskaffningsvärdet för andelar i dotterföretag det beräknade marknadsvärdet av företagets nettotillgångar enligt förvärvsanalysen, utgörs skillnaden av koncernmässig goodwill, vilken skrivs av över uppskattad nyttjandeperiod. Endast resultat uppkomna efter förvärvstidpunkten ingår i koncernens resultat och eget kapital.

Intern försäljning, interna vinster och fordringar/skulder inom koncernen elimineras i koncernredovisningen.

Intresseföretag

Aktieinnehav i intresseföretag, i vilka koncernen har lägst 20 % och högst 50 % av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, redovisas normalt enligt kapitalandelsmetoden. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen bokförda värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt eventuella restvärden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens resultat efter finansiella intäkter och kostnader justerat för eventuella avskrivningar på eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden. Koncernens andel i intresseföretagens redovisade skatter ingår i koncernens skattekostnader. Vinstandelar utarbetade efter förvärvet av intresseföretagen som ännu inte realiserats genom utdelning, avsätts till kapitalandelsfonden som utgör en del av bundna reserver i koncernens egna kapital.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Företaget redovisar koncernbidrag och aktieägartillskott i enlighet med uttalandet från Rådet för finansiell rapportering.

Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren.

Koncernbidrag redovisas enligt ekonomisk innebörd. Det innebär att koncernbidrag som lämnats i syfte att minimera koncernens totala skatt redovisas direkt mot balanserade vinstmedel efter avdrag för dess aktuella skatteeffekt.

Koncernbidrag som är att jämställa med en utdelning redovisas som en utdelning. Det innebär att erhållet koncernbidrag och dess aktuella skatteeffekt redovisas över resultaträkningen. Lämnat koncernbidrag och dess aktuella skatteeffekt redovisas direkt mot balanserade vinstmedel.

Koncernbidrag som är att jämställa med aktieägartillskott redovisas, med beaktande av aktuell skatteeffekt, hos mottagaren direkt mot balanserade vinstmedel. Givaren redovisar koncernbidraget och dess aktuella skatteeffekt som aktier och andelar.

Koncernuppgifter

Bolaget ägs sedan 2006-12-29 av Linköpings Stadshus AB (publ), org nr 556706-9793. Under våren 2007 förvärvade Linköpings Stadshus AB (publ) samtliga aktier i Linköpings Bohus AB (publ), 556534-0485, som tidigare var moderbolag i Stadshuskoncernen.

Av koncernens totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 0 % (0 %) av inköpen och 4 % (5 %) av försäljningen andra företag inom Linköping Stadshus AB-koncernen.

Av moderföretagets totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 10 % (13 %) av inköpen och 20 % (18 %) av försäljningen andra företag inom Tekniska Verken-koncernen.

Upplysningar om periodens förvärv och avyttringar

Under året avyttade moderbolaget sina aktier i Parkeringsaktiebolaget Dukaten, AB Östgas, Västerviks Kraft Elhandel AB, Mätarteknik Öst AB och i Stadspartner Markteknik AB.

Upplysningar om omorganisationens effekter på balansräkningen

Anläggningstillgångarna i Katrineholm Energi AB med dotterbolag samt Åtvidabergs Fjärrvärme AB såldes till andra bolag inom koncernen för bokförda restvärden. Omorganisationen påverkade koncernens noter samt moderbolagets balansräkning och noter enligt nedan.

Koncernen

Säljande bolags restvärde blev köpande bolags anskaffningsvärde. Motsvarande effekt fick genomslag i koncernredovisningen medförande att koncernmässigt anskaffningsvärde och ackumulerad avskrivning nettats med 500 mnkr vilket redovisas som omklassificering i nedanstående noter.

Moderbolaget

Koncernmässiga övärden på tillgångar som sålts in till moderbolaget har i moderbolagets redovisning hanterats som omklassificering från aktier och andelar i dotter-bolag till respektive tillgångsslag som före omorganisationen endast gällde i koncernredovisningen. Skillnaden mellan moderbolagets bokförda värde på aktierna i ovan nämnda bolag och dess koncernmässiga värde behandlades som fusions-förlust, innebärande att förlusten redovisas direkt mot eget kapital. Avsaknaden av redovisningsnormer och målsättningen att fusionera bolagen inom kort motiverar, med hänvisning till rättsvisande bild, att redovisningsnormerna för fusion tillämpas.

Not 1 Nettoomsättning per rörelsegren

	2008	2007
Koncernen		
Energi och Avfall	1 340	1 271
Vatten	165	164
Utsikt Nät	371	357
Nya Marknader	64	58
Elhandel	2 917	2 597
Service	59	52
Stadspartner	309	416
Övrigt	1	1
	5 226	4 916
Moderföretaget		
Energi och Avfall	1 538	1 295
Vatten	171	172
Nya Marknader	7	2
Service	37	33
Övrigt	-	1
	1 753	1 503

I uppgifterna ovan ingår ej energiskatt. Den uppgår för koncernen till 994 (1 026) och för moderbolaget till 19 (21).

Not 2 Aktiverat arbete för egen räkning

Koncernen

Avser aktiverade kostnader för anställd personal i respektive koncernbolag samt intäkter för entreprenadarbeten som aktiverats hos köpande koncernbolag.

Moderföretaget

Avser aktiverade kostnader för anställd personal.

Not 3 Övriga rörelseintäkter

	2008	2007
Koncernen		
Vinster vid avyttringar av anläggningstillgångar	29	28
Övrigt	32	43
	61	71
Moderföretaget		
Administrativ avgift (inkl lokalhyra), dotterbolag	69	75
Övrigt	20	19
	89	94

Not 4 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	Koncern	Moderföretag
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB		
Revisionsuppdrag, tkr	1 018	607
Andra uppdrag, tkr	1 688	1 552
	2 706	2 159

Not 5 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2008	varav män	2007	varav män
Moderföretaget				
Sverige	510	74%	490	75%
Dotterföretag				
Sverige	474	76%	581	78%
Koncernen totalt	984	75%	1 071	77%

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2008		2007	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Moderföretaget	196	109	182	96
(varav pensionskostnad)		(43)		(31)
Dotterföretag	154	81	193	92
(varav pensionskostnad)		(29)		(21)
Koncernen totalt	350	190	375	188
(varav pensionskostnad)		(72)		(52)

Moderföretaget

Från moderföretaget utgick 3 627 tkr (3 815 tkr) i arvoden till styrelsen och som ersättning till vd, tillika koncernchef. Av ersättning till vd utgjorde 208 tkr (481 tkr) tantiem.

Pensionsåldern för verkställande direktören är 60 år. Verkställande direktören har en premiebaserad pensionsplan. Verkställande direktören kan själv bestämma utbetalningstidens längd, dock inom ramen för inkomstskattelagens bestämmelser. Pensionskostnaden för Tekniska Verken utgörs från år 2004 av pensionspremier uppgående till 35 % av den fasta lönen. Därtill avsätts 32,5 % av lönedelar upp till 30 inkomstbasbelopp, vilket avses motsvara kostnad för kollektivavtalad pensionsplan. Pensionspremier erläggs så länge verkställande direktören kvarstår som anställd i bolaget. Pensionspremien är oantastbar.

För år 2008 uppgick pensionskostnaden (exkl särskild löneskatt) för verkställande direktören till 1 542 tkr (1 193 tkr). För moderföretagets styrelseledamöter finns inga pensionskostnader.

Verkställande direktören har rätt till avgångsvederlag motsvarande 2 årslöner vid uppsägning från bolagets sida. Uppsägningstid med bibehållna förmåner uppgår till 6 månader.

Moderföretagets styrelseledamöter erhölet ersättning för uppdrag i såväl moderföretag som dotterföretag med 479 tkr (747 tkr), varav till styrelsens ordförande 0 tkr (60 tkr) och styrelsens vice ordförande 123 tkr (71 tkr). Koncernchefen erhölet 3 147 tkr (3 085 tkr) för sina uppdrag i koncernen.

Dotterföretag

Under 2008 utgick totalt 6 288 tkr (7 902 tkr) i arvoden till styrelse och som ersättning till vd, varav tantiem 206 tkr (344 tkr). Av bolagens pensionskostnader avser 1 729 tkr (2 484 tkr) gruppen styrelse och vd.

Styrelseledamöter och ledande befattningar

	2008	2007
	Antal på balansdagen	Antal på balansdagen
Styrelseledamöter	9	9
Varav män	67%	67%
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	12	11
Varav män	75%	73%

Redovisning av sjukfrånvaro i koncernen	2008	2007
Total sjukfrånvaro	3,2%	3,3%
Långtidssjukfrånvaro	1,7%	1,9%
Sjukfrånvaro för män	3,3%	3,3%
Sjukfrånvaro för kvinnor	2,9%	3,5%
Anställda -29 år	2,1%	2,1%
Anställda 30-49 år	2,4%	2,4%
Anställda 50 år-	4,7%	4,8%

Redovisning av sjukfrånvaro i moderföretaget	2008	2007
Total sjukfrånvaro	2,2%	2,4%
Långtidssjukfrånvaro	1,0%	1,2%
Sjukfrånvaro för män	2,2%	2,2%
Sjukfrånvaro för kvinnor	2,3%	3,0%
Anställda - 29 år	1,5%	1,4%
Anställda 30-49 år	1,5%	1,7%
Anställda 50 år-	3,5%	3,9%

Not 6 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2008	2007
Koncernen		
Balanserade utgifter för dataprogram	-4	-4
Goodwill	-23	-24
Nyttjanderätter, kraftledning och mark	-1	-
Byggnader och mark	-42	-43
Nedlagda kostnader på annans fastighet	-1	-1
Maskiner och andra tekniska anläggningar	-336	-278
Inventarier, verktyg och installationer	-30	-82
	-437	-432
Moderföretaget		
Balanserade utgifter för dataprogram	-2	-2
Goodwill	-7	-
Byggnader och mark	-34	-34
Nedlagda kostnader på annans fastighet	-	-1
Maskiner och andra tekniska anläggningar	-233	-197
Inventarier, verktyg och installationer	-23	-20
	-299	-254

Not 7 Resultat från andelar i koncernföretag

	2008	2007
Utdelning	-	3
Realisationsresultat vid avyttring av andelar	58	-
	58	3

Not 8 Resultat från andelar i intresseföretag

	2008	2007
Utdelning	3	3
	3	3

Not 9 Bokslutsdispositioner, övriga

	2008	2007
Skillnad mellan bokförd avskrivning och avskrivning enligt plan	-	-
- Maskiner och andra tekniska anläggningar	-237	-165
	-237	-165

Not 10 Skatt på årets resultat

Koncernen	2008	2007
Aktuell skattekostnad		
Periodens skattekostnad	-122	-80
Uppskjuten skattekostnad		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	33	-47
Total redovisad skattekostnad i koncernen	-89	-127

Skatteposter som redovisats direkt mot eget kapital

Aktuell skatt i lämnade koncernbidrag	-103	-67
---------------------------------------	------	-----

Moderföretaget	2008	2007
Aktuell skattekostnad/skatteintäkt		
Periodens skattekostnad/skatteintäkt	-20	-37
Uppskjuten skattekostnad		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	5	2
Total redovisad skattekostnad i moderföretaget	-15	-35

Skatteposter som redovisats direkt mot eget kapital

Aktuell skatt i erhållna/lämnade koncernbidrag	-21	-37
--	-----	-----

Not 11 Balanserade utgifter för dataprogram

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	48	33
Övriga investeringar	2	–
Omklassificeringar	-1	–
	49	33
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-37	-26
Omklassificeringar	1	–
Årets avskrivning enligt plan	-4	-2
	-40	-28
Redovisat värde vid periodens slut	9	5

Not 12 Nyttjanderätter, kraftledning och mark

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	13	3
Omklassificeringar	1	–
	14	3
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-10	-3
Årets avskrivning enligt plan	-1	–
	-11	-3
Redovisat värde vid periodens slut	3	0

Not 13 Goodwill

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	301	–
Övriga investeringar 4	–	–
Avyttrade koncernbolag	-13	–
Omklassificeringar	–	172
	292	172
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-152	–
Avyttrade koncernbolag	4	–
Omklassificeringar	–	-68
Årets avskrivning enligt plan	-23	-7
	-171	-75
Redovisat värde vid periodens slut	121	97

Not 14 Byggnader och mark

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	1 541	1 189
Nyanskaffningar	51	63
Avyttringar och utrangeringar	-28	-28
Avyttrade koncernbolag	-206	–
Omklassificeringar	-43	2
	1 315	1 226
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-565	-417
Avyttringar och utrangeringar	6	5
Avyttrade koncernbolag	75	–
Omklassificeringar	42	-1
Årets avskrivning enligt plan	-42	-34
	-484	-447
Redovisat värde vid periodens slut	831	779

Taxeringsvärden, byggnader (i Sverige)	674	548
Taxeringsvärden, mark (i Sverige)	111	91

Not 15 Nedlagda kostnader på annans fastighet

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	22	9
Nyanskaffningar	1	–
Avyttrade koncernbolag	-2	–
	21	9
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-4	-2
Årets avskrivning enligt plan	-1	–
	-5	-2
Redovisat värde vid periodens slut	16	7

Not 16 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	7 657	5 035
Nyanskaffningar	648	636
Avyttringar och utrangeringar	-43	-2
Avyttrade koncernbolag	-8	–
Omklassificeringar	-438	190
	7 816	5 859
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-3 741	-2 431
Avyttringar och utrangeringar	36	–
Avyttrade koncernbolag	7	–
Omklassificeringar	414	-85
Årets avskrivning enligt plan	-326	-231
	-3 610	-2 747
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-55	-1
Omklassificeringar	10	–
Årets nedskrivningar	-10	-2
	-55	-3
Redovisat värde vid periodens slut	4 151	3 109

Not 17 Inventarier, verktyg och installationer

	Koncern	Moderföretag
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	376	242
Nyanskaffningar	23	39
Avyttringar och utrangeringar	-16	-5
Avyttrade koncernbolag	-22	–
Omklassificeringar	-19	–
	342	276
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-265	-166
Avyttringar och utrangeringar	9	3
Avyttrade koncernbolag	15	–
Omklassificeringar	33	–
Årets avskrivning enligt plan	-30	-23
	-238	-186
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-8	-8
Redovisat värde vid periodens slut	96	82

Not 18 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	Koncern	Moderföretag
Vid årets början	233	93
Avyttringar	-3	–
Avyttring av dotterföretag	-4	–
Färdigställda projekt	-216	-92
Årets nedlagda kostnader	86	19
	96	20

Not 19 Andelar i koncernföretag

	2008-12-31	2007-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	987	896
Inköp	4	93
Aktieägartillskott	40	2
Erhållen utdelning/koncernbidrag	-182	-
Försäljning	-147	-4
Fusionsförlust	-82	-
Omklassificeringar	-179	-
	441	987
Ackumulerade nedskrivningar		
Vid årets början	-29	-29
Försäljning	29	-
	-	-29
Redovisat värde vid periodens slut	441	958

Specifikation av bolagets innehav av andelar i koncernföretag

Dotterföretag / Org nr / Säte	Antal andelar	Andel i %	Bokfört värde
BusinessLink i Linköping AB, 556590-7507, Linköping	1 000	100,0	0
Katrineholm Energi AB, 556034-4581, Katrineholm	135 000	100,0	87
Ljustors Kraft AB, 556042-3351, Linköping	1 089	99,0	56
Stadspartner AB, 556441-1196, Linköping	13 400	100,0	20
Svensk Biogas i Linköping AB, 556034-8228, Linköping	260 000	100,0	31
Usital AB, 556506-6734, Linköping	35 000	70,0	10
Utsikt Katrineholm Elnät AB, 556426-8588, Linköping	20 000	100,0	74
Utsikt Nät AB, 556483-4926, Linköping	500 000	100,0	64
Åtvidabergs Fjärrvärme AB, 556543-1607, Åtvidaberg	20 000	100,0	20
Östkraft AB, 556544-2638, Linköping	197 635	52,4	79
			441

Not 20 Fordringar hos koncernföretag

	Koncern	Moderföretag
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	282	892
Tillkommande fordringar	-	62
Reglerade fordringar	-192	-426
Redovisat värde vid periodens slut	90	528

Not 21 Andelar i intresseföretag

Spec av moderföretagets och koncernens innehav av andelar i intresseföretag

Intresseföretag / org nr, säte	Justerat EK / Årets vinst ¹⁾	Andelar antal i % ²⁾	Kapitalandels värde i koncernen	Bokf värde hos moder
Direkt ägda				
Mjölby-Svartådalen Energi AB	50			
556093-1593, Mjölby	9	35,0	63	58
Indirekt ägda				
Högländsvind AB	2			
556543-8701, Nässjö	0	40,0	3	
			66	58

¹⁾ Med justerat eget kapital avses den ägda andelen av företagets egna kapital inkl eget kapitalandelen i obeskattade reserver. Med årets resultat avses ägarandelen av företagets resultat efter skatt inkl eget kapitalandelen i årets förändring av obeskattade reserver. I koncernens resultaträkning redovisas resultatandelarna från intresseföretag i två poster, dels rörelseresultatet, dels andelen i intresseföretagens skatt vilken redovisas tillsammans med koncernens skatter.

²⁾ Ägarandelen av kapitalet avses, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Icke utdelade ackumulerade vinstandelar i intresseföretagen avsätts till kapitalandelsfond som utgör en del av koncernens bundna reserver. Kapitalandelsfonden för direktägda intresseföretag uppgår till 5 (2). Ackumulerade förluster däremot, belastar koncernens fria egna kapital.

Not 22 Fordran på beställare avseende pågående uppdrag

	Koncern	Moderföretag
Entreprenaduppdrag		
Fordran hos beställare avseende pågående uppdrag	10	-
Skuld till beställare avseende pågående uppdrag	0	-

Not 23 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncern	Moderföretag
Upplupna intäkter avseende leveranser av el, slam, avfall, vatten, fjärrvärme och fjärrkyla		
	501	171
Övriga poster	170	96
	671	267

Not 24 Eget kapital

	Aktie-kapital	Bundna reserver	Fritt eget kapital
Koncernen			
Vid årets början	200	1 713	360
Aktieägartillskott, erhållna			131
Koncernbidrag			-370
Aktuell skatteeffekt på koncernbidrag			103
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital		234	-234
Årets resultat			415
Vid årets slut	200	1 947	405
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Fritt eget kapital
Moderföretaget			
Vid årets början	200	40	297
Aktieägartillskott, erhållna			131
Koncernbidrag			-75
Aktuell skatteeffekt på koncernbidrag			21
Koncernbidrag redovisat mot andelar i koncernföretag			-182
Fusionsförlust			-83
Årets resultat			119
Vid årets slut	200	40	228

Not 25 Obeskattade reserver

	2007-12-31	2006-12-31
Ackumulerade avskrivningar utöver plan :		
• Maskiner och inventarier	2 061	1 824
Avsatt till pensioner	3	3
	2 064	1 827

Av obeskattade reserver utgör 543 (480) uppskjuten skatt. Den uppskjutna skatten särredovisas ej i moderföretagets balansräkning men däremot i koncernens.

Not 26 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	Koncern	Moderföretag
Skandia	27	21
	27	21

Not 27 Avsättningar för uppskjuten skatt

Koncernens uppskjutna skatteskuld avser i huvudsak koncernbolagens obeskattade reserver.

Not 28 Övriga avsättningar

	Koncern	Moderföretag
Reserv för framtida deponikostnad	63	63
Övriga avsättningar	3	2
	66	65

Not 29 Skulder till kreditinstitut, långfristiga

	Koncern	Moderföretag
Förfallotidpunkt, 1-5 år från balansdagen	1 620	1 620
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	700	700
	2 320	2 320

Not 30 Övriga skulder

	Koncern	Moderföretag
Investeringsfond enligt va-lagen	37	37
Övriga skulder	20	-
	57	37

Not 31 Checkräkningskredit

Koncernen är ansluten till ett koncernkonto, där Linköpings kommun är kontohavare gentemot kreditgivande bank. Koncernföretagen äger rätt att inom koncernkontot nyttja en kredit på 50 mnkr. Per balansdagen nyttjade varken moderbolaget eller koncernen denna kreditlimit däremot nyttjade koncernen en kreditlimit utanför koncernkontot med 302 mnkr.

Not 32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	<i>Koncern</i>	<i>Moderföretag</i>
Upplupna räntekostnader	23	23
Upplupna personalrelaterade kostnader	58	35
Upplupna el/elcertifikatskostnader	204	-
Övriga poster	258	139
	543	197

Linköping den 16 mars 2009

Gösta Gustavsson
ORDFÖRANDE

Leif Tollén

Sven Jorup

Fredrik Lundén

Bengt Magnhagen

Birgitta Ståhl Öckinger
VICE ORDFÖRANDE

Gunn Bredstedt

Lars Eklund

Gunilla Almesåker

Stig Holm
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har avgivits den 17 mars 2009
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Dick Svensson
AUKTORISERAD REVISOR, FAR

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Tekniska Verken i Linköping AB (publ)
org.nr 556004-9727

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Tekniska Verken i Linköping AB (publ) för år 2008. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 36-55. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Linköping den 17 mars 2009
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Dick Svensson
Auktoriserad revisor

KONCERNEN – FEM ÅR I SAMMANDRAG

mnkr då inget annat anges	2004	2005	2006	2007	2008
Ur resultaträkningarna					
Omsättning	3 385	3 960	4 773	5 097	5 385
Avskrivningar och nedskrivningar	-329	-389	-416	-432	-437
Rörelseresultat	384	422	431	540	624
Resultat från finansiella poster	-116	-125	-105	-109	-108
Resultat efter finansiella poster	268	297	326	431	516
Årets resultat	165	188	211	297	415
Ur balansräkningarna					
Anläggningstillgångar	4 861	5 103	5 408	5 695	5 495
Omsättningstillgångar	1 503	1 544	1 613	1 911	2 337
Eget kapital	1 710	1 884	2 095	2 273	2 552
Skulder, avsättningar och minoritet	4 654	4 763	4 926	5 333	5 280
Balansomslutning	6 364	6 647	7 021	7 606	7 832
Nettoinvesteringar					
Immateriella anläggningstillgångar	16	7	6	31	-2
Materiella anläggningstillgångar	777	519	623	707	408
Nyckeltal					
Avkastning på totalt kapital, %	7	7	7	8	9
Avkastning på eget kapital, %	16	17	16	20	21
Soliditet, %	27	28	30	30	33
Andra data					
Medeltal anställda	993	1 083	1 057	1 071	984
Löner exklusive vd och styrelsearvoden	291	359	349	363	340

MODERBOLAGET – FEM ÅR I SAMMANDRAG

mnkr då inget annat anges	2004	2005	2006	2007	2008
Ur resultaträkningarna					
Omsättning	1 337	1 369	1 584	1 605	1 849
Avskrivningar och nedskrivningar	-192	-229	-243	-254	-299
Rörelseresultat	239	279	268	390	420
Resultat från finansiella poster	-118	-87	-82	-96	-49
Resultat efter finansiella poster	121	192	186	294	371
Årets resultat	-49	30	82	94	119
Ur balansräkningarna					
Anläggningstillgångar	4 314	4 711	5 000	5 463	5 142
Omsättningstillgångar	738	766	984	594	1 170
Eget kapital	315	342	486	537	468
Obeskattade reserver	1 428	1 585	1 662	1 827	2 064
Skulder och avsättningar	3 309	3 550	3 836	3 693	3 780
Balansomslutning	5 052	5 477	5 984	6 057	6 312
Nettoinvesteringar					
Immateriella anläggningstillgångar	-	5	2	3	-
Materiella anläggningstillgångar	607	347	452	405	743
Nyckeltal					
Avkastning på totalt kapital, %	6	6	6	7	8
Avkastning på eget kapital, %	9	14	12	17	19
Soliditet, %	27	27	28	31	32
Andra data					
Medeltal anställda	478	490	492	490	510
Löner exklusive vd och styrelsearvoden	153	165	165	178	192

KOMMENTARER OCH DEFINITIONER

- I jämförelsetalen för koncernen redovisas de obeskattade reserverna, till den del de utgör uppskjuten skatteskuld, som skulder och till övrig del som eget kapital.
 - I moderbolagets jämförelsetal redovisas obeskattade reserver öppet och nyckeltalen är beräknade enligt nedanstående definitioner.
• Avkastning på kapital	$\frac{\text{Rörelseresultat} + \text{övriga ränteintäkter och liknande resultatposter}}{\text{Genomsnittlig balansomsättning}}$
• Avkastning på eget kapital	$\frac{\text{Resultat efter finansiella poster}}{\text{Genomsnittligt eget kapital} + \text{andelen eget kapital av obeskattade reserver}}$
• Soliditet	$\frac{\text{Eget kapital} + \text{andelen eget kapital av obeskattade reserver}}{\text{Total balansomsättning}}$

ENERGIFÖRSÄLJNING

Värme i Linköping	2004	2005	2006	2007	2008
Abonnerad effekt	713	719	710	706	714
Antal abonnemang	9 470	9 918	10 258	10 703	11 117
Såld värmeenergi, GWh	1 280	1 255	1 228	1 212	1 220
Därav ånga	26	25	27	22	18

Kunder	Abonnerad effekt, MW	Såld värmeenergi, MWh	Antal abonnemang
Industri	109	189 021	308
Småhus, en- och tvåbostadshus	77	137 287	7 597
Småhus, sekundärvärme	9	15 333	1 274
Bostadsfastigheter	328	560 777	1 249
Förvaltning skolor, sjukvård	108	164 586	307
Övriga	73	113 065	321
Markvärme	0	5 450	56
Produktion av fjärrkyla	10	34 900	5
Summa	714	1 220 419	11 117

Försäljning värme till annat fjärrvärmeföretag, GWh	2004	2005	2006	2007	2008
	64,9	86,9	75,4	89,2	75,7

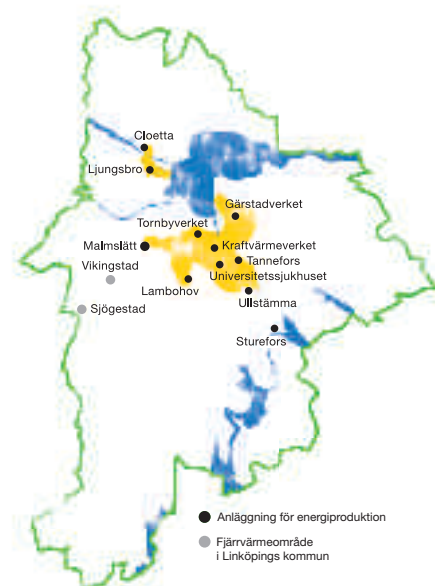
Värme Borensberg	2004	2005	2006	2007	2008
Abonnerad effekt, MW	5	6	6	6	6
Antal abonnemang	133	163	188	210	229
Såld värmeenergi, MWh	8 481	9 659	9 899	10 611	11 267

Värme Skärblacka	2004	2005	2006	2007	2008
Abonnerad effekt, MW	3	3	7	8	8
Antal abonnemang	122	153	200	244	250
Såld värmeenergi, MWh	1 563	5 435	8 815	13 462	13 855

Värme Kisa	2005	2006	2007	2008
Abonnerad effekt, MW	14	22	24	26
Antal abonnemang	36	51	96	119
Såld värmeenergi, MWh	32 820	59 953	67 247	64 924
Därav ånga, MWh	25 400	47 976	54 560	50 714

Värme Åtvidaberg	2008
Abonnerad effekt, MW	17
Antal abonnemang	86
Såld värmeenergi, MWh	28 178

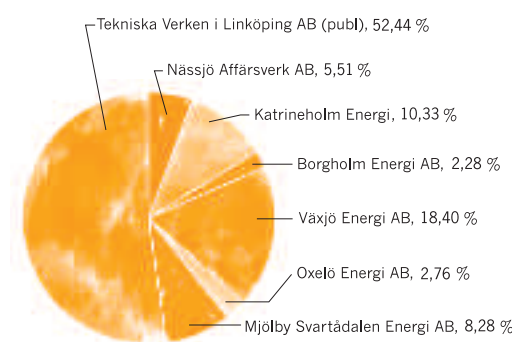
Fjärrkyla	2004	2005	2006	2007	2008
Abonnerad effekt, MW	17	18	18	20	21
Antal abonnemang	33	41	46	52	62
Såld kylenergi, MWh	22 160	24 876	28 357	27 002	31 004

Etableringsorter, Östkraft AB

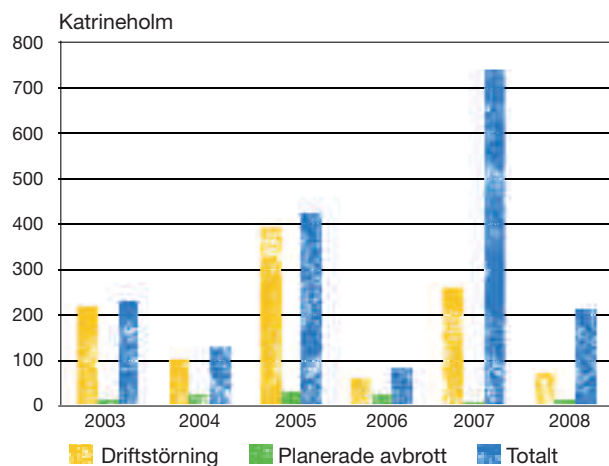
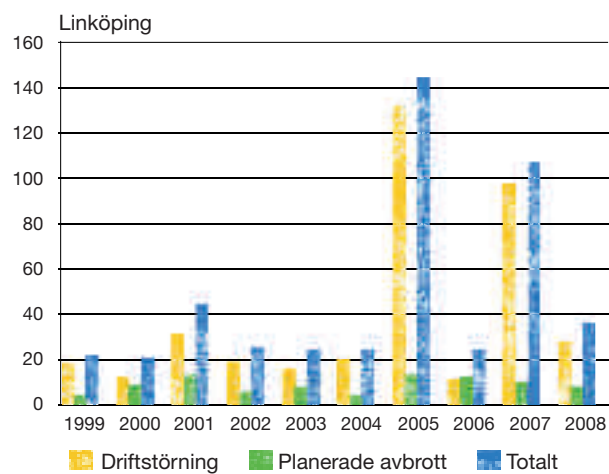
Ägarfördelning Östkraft AB 2008

ELNÄTS- OCH BELYSNINGSVERKSAMHET - UTSIKT NÄT AB

	2004	2005	2006	2007	2008
Antal abonnemang, lågspänning	69 913	70 262	70 426	70 995	88 793
Antal abonnemang, högspänning	47	45	46	47	75
Energi till eget nät exklusive elpannor, GWh Linköping	1 175	1 163	1 174	1 157	1 153
Högsta belastning under en timme, MW Linköping	228	216	216	216	204
Energi till eget nät exklusive elpannor, GWh Katrineholm					367
Högsta belastning under en timme, MW Katrineholm					68
Transformatorstationer					
Antal Mottagningsstationer 130/10 kV	9	9	9	9	12
Antal Fördelningsstationer 10 kV	28	29	29	29	38
Antal Nätstationer 10/0,4 kV	1 271	1 277	1 283	1 293	2 094
Ledningsnät (mil)					
130 kV	6	6	6	6	6
10/20 kV	133	135	136	139	212
0,4 kV	217	218	220	222	337
Total ledningslängd	357	361	364	370	555

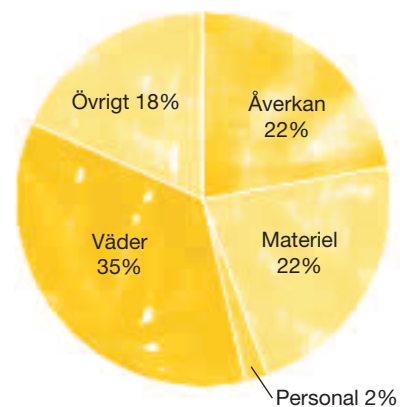
MEDELAVBROTTSTID PÅ ELNÄTET PER KUND OCH ÅR I MINUTER

BELYSNING

	2004	2005	2006	2007	2008
Antal armaturer i Linköping	29 600	30 250	30 450	31 250	32 242

FELORSAK TILL DRIFTSTÖRNINGAR PÅ ELNÄTET 2008

PRODUKTION AV EL OCH VÄRME I KRAFTVÄRMEVERK

Kraftvärmeverket

Kraftvärmeverket består av tre pannor med gemensam ångstam och tre turbiner.

Pannor	Ångproduktion, MW	Rökgaskondensering, MW v
Kolpannan	83	–
Oljepannan	154	–
Träpannan	58	20

Turbinaggregat	Max kondensproduktion, MW el	Max mottrycksproduktion MW el
Turbin 1	–	31
Turbin 2	–	42
Turbin 3	32	22 (vid antingen kondens- eller mottrycksdrift)

Gärstadverket. Gärstadverkets äldre del består av tre avfallseldade pannor på totalt 75 MW ånga och gemensam rökgaskondensering som ger 15 MW värme, samt en oljeeldad gasturbin som ger 25 MW el och en ångturbin som även den ger 25 MW el. Gärstadverkets nya del består av en panna på 68 MW ånga samt rökgaskondensering bestående av en kondensor och en värmepump som totalt ger 15 MW värme. Möjlighet till elproduktion finns genom en ångturbin på 19 MW el.

Pannor	Ångproduktion, MW	Rökgaskondensering, MWv
Panna 1–3	75	15
Panna 4	68	15

Turbinaggregat	Elproduktion MW el
Gas- och ångturbin	50
Ångturbin panna 4	19

Tornbyverket. Två likadana dieselmotorer som tillsammans ger 14 MW el och 14 MW värme.

Katrineholm. Byggt under 2008. Ger 25 MW ånga och 5 MW el.

ANLÄGGNINGAR FÖR ENBART VÄRMEPRODUKTION

	Olja, MW	Trä, MW	El, MW
Kraftvärmeverket	–	–	25,0
Tornbyverket	3,0	–	5,0
HVC 10	120,0	–	–
Tannefors	40,0	–	–
Lambohov	40,0	–	–
Ullstamma	40,0	–	–
Malmslätt	15,0	–	2,0
Universitetssjukhuset	56,0	–	10,0
Ljungsbro	7,0	4,5	–
Cloetta	16,0	–	2,0
Borensberg	5,0	3,0	–
Mobila panncentraler 1–8	24,0	–	–
Kisa	23,0	7,0	1,0
Katrineholm	81,0	40,0	–
Åtvidaberg	16,0	6,0	1,0

ANLÄGGNINGAR FÖR KYLPRODUKTION

	Fjärrvärme- driven kyla, MW	Frikyla, MW	Eldriven kyla, MW	Eldriven kyla med köldmedia R 134 A och R 407 C, MW
Centrum och Garnisonen	8,0	2,8	2,5	2,8
Universitetet och Mjärdevi	5,0	2,0	4,0	2,6
Brogatan	0,3	0,2	–	0,9
Satelliter	–	–	–	0,1

Kylproduktion, GWh	Fjärrvärme- driven kyla, GWh	Frikyla, GWh	Eldriven kyla, GWh	Eldriven kyla med köldmedia R 134 A och R 407 C, GWh
Totalt 32,0 GWh	20,9	6,2	3,4	1,5

VATTENKRAFTSTATIONER

Namn	Vattendrag	Fallhöjd, meter	Utbyggd vattenmängd, m ³ /s	Total effekt, kW
Motala Ström	Motala	15,3	105	12
Motala Ström	Borensberg	6,8	94	5,2
Motala Ström	Malfors	28,3	105	21
Motala Ström	Nykvarn	4	40	1,2
Motala Ström	Älvås	2,3	90	1,5
Motala Ström	Skärblacka	9	150	10,5
Motala Ström	Fiskeby	2,5	170	3,5
Stångån	Hovetorp	24,5	40	8,5
Stångån	Slattefors	4,5	30	0,9
Stångån	Hackefors	7	20	1
Stångån	Tannefors	9,8	32	2,5
Stångån	Nykvarn	2,8	16	0,4
Svartån	Bruksfallet	23,5	24	5,5
Svartån	Flemminge	6	24	0,9
Svartån	Mjölby	8	30	1,8
Svartån	Odensfors	12,5	39	3,8
Svartån	Svartåfors	12,5	57	5,3
Botorpsströmmen	Ankarsrum	10,5	12	0,9
Botorpsströmmen	Svarteström	18	5,5	0,8
Botorpsströmmen	Botorp	8,5	18	1,3
Botorpsströmmen	Brunso	3,6	14	0,4
Botorpsströmmen	Tovehult	8,3	16	1,1
Nyköpingsån	Forsa	5,5	6,5	0,275
Nyköpingsån	Genne	5	16	0,645
Storån	Kvarntorp	18	1	0,14
Storån	Åtvidaberg	20	4,5	0,6
Storån	Forsaström Övre	8,6	5	0,4
Storån	Forsaström Nedre	20,1	5	0,8
Melbyån	Melby	38	1,9	0,53
Storån	Edsbruk	13,3	13	1,1
Stångån	Blomsfors	9	20	1,4
Stångån	Tyrisfors	7,4	20	1,3
Björkån	Björkfors	12	2,8	0,3
Hallstaån	Sjösäter	34	1,9	0,5
Tvärån	Ursätter	4,3	4	0,15
Tvärån	Hälla	6,5	5	0,24
Tvärån	Viggeby	14,5	8,5	1,1
Storån/Nybbleån	Nybble	20	2,6	0,44
Botorpsströmmen	Odensvi	23	4	0,7

VÄRMEPRODUKTION GWh

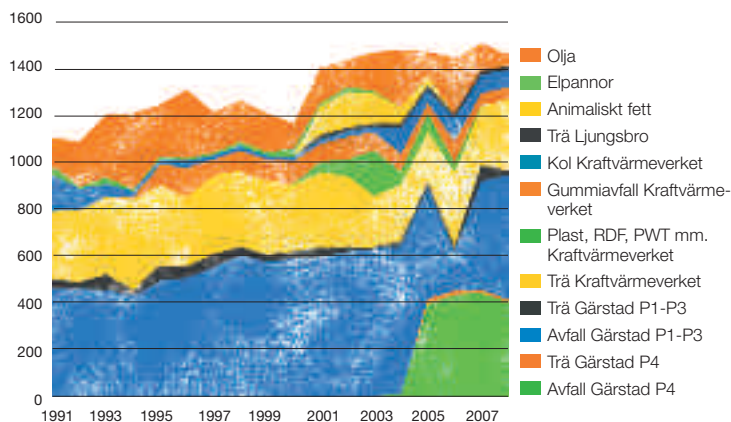
Fjärrvärme och ångleverans till kund		2004	2005	2006	2007	2008
Kraftvärmeverket	Kol	92,8	50,5	88,1	67,6	69,8
	Olja	196,8	75,7	188,2	88,2	25,4
	Trä	229,8	219,3	321,2	252,3	294,6
	Gummi	58,2	54,9	103,1	58,7	67,8
	Plast	88,9	77,0	40,4	11,6	0,0
	Animaliskt fett	45,5	45,1	0,0	0,0	0,0
	Övrigt	15,5	0,1	12,1	1,0	4,2
Tornbyverket, dieslar	Olja	9,8	1,4	1,0	0,0	0,0
Gärstadverket	Avfall o trä	667,4	1 009,3	639,4	986,9	1019,2
Katrineholm	Olja	5,7	6,3	2,5	1,1	4,9
	Trä					188,9
Hetvattencentraler¹	Olja	47,3	42,1	61,7	46,0	30,7
	El	14,3	21,6	19,1	18,2	11,4
	Trä	22,2	50,2	87,5	93,8	133,2
	Fett	26,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa producerad värme		1 520,7	1 653,6	1 564,4	1 625,2	1 857,2
Bortkyld värme		10,8	96,8	0,0	46,7	53,41
Summavärme till nät		1 509,9	1 556,8	1 564,4	1 578,6	1 803,8
Max belastning Linköping, fjärrvärme och ånga, MW		482,28	463,2	448,5	414,2	367,9

¹⁾ Centrala HVC, Ljungsbro, Borensberg, Kisa, Skärblacka, Lunnevad, Sturefors, Ekängen, Lingham, Åtvidaberg

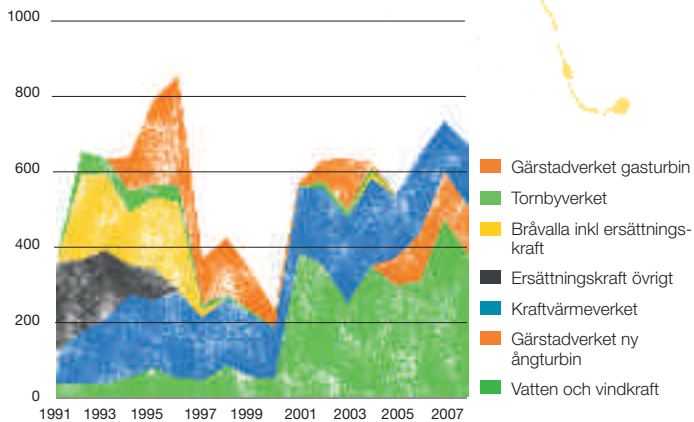
ELPRODUKTION, GWh

			2004	2005	2006	2007	2008
Kraftvärmeverket	Kol	Mottryck	25,7	14,0	24,0	18,4	16,5
		Kondens	10,8	6,7	12,1	7,3	4,2
	Gummi	Mottryck	15,9	14,5	27,1	20,0	19,6
		Kondens	8,8	5,8	10,0	10,2	5,6
	Plast	Mottryck	18,3	16,3	8,3	2,8	0,0
		Kondens	5,8	5,6	1,3	0,4	0,0
	Animaliskt fett	Mottryck	14,3	14,3	0,0	0,0	0,0
		Kondens	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Olja	Mottryck	64,3	20,6	44,2	9,3	8,0
		Kondens	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Trä	Mottryck	48,1	47,1	66,7	52,7	70,7
		Kondens	14,6	19,9	11,4	8,2	36,9
Övrigt	Mottryck	4,4	0,0	3,8	0,2	1,3	
	Kondens	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0	
Tornbyverket	Olja	Mottryck	10,8	1,6	1,1	0,0	0,0
		Kondens	1,8	0,3	0,6	0,0	0,0
Gärstadverket	Avfall och trä	Mottryck		70,9	118,6	116,7	115,1
		Återkylning			7,6	12,8	13,6
		Olja	14,5	1,2	0,8	0,4	1,5
Bråvallverket	Olja	Mottryck	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
		Återkylning	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0
		Kondens	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Katrineholm	Mottryck					0,2	
						0,2	
Vindkraft		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Vattenkraft:	Hovetorp		22,5	20,7	22,9	30,4	19,0
	Slattefors		3,7	3,1	3,5	4,5	2,8
	Hackefors		5,1	4,9	4,9	6,3	4,8
	Tannefors		9,4	8,8	9,6	12,7	8,0
	Nykvarn		2,1	1,9	1,7	1,8	1,7
	Sjösäter, Björk-, Bloms-, Tyrisfors		7,9	4,5	6,4	9,1	6,4
	Bruksfallet+ Flemminge		11,6	12,1	10,7	17,8	12,3
	Odensfors		14,0	12,9	12,6	18,3	15,4
	Svartåfors		17,1	15,1	16,6	24,1	16,9
	Motala		42,6	35,0	34,3	63,6	52,5
	Borensberg		20,0	16,5	16,5	28,5	23,9
	Malfors		86,9	71,1	70,4	123,4	104,8
	M Nykvarn		0,0	0,0	0,0	0,0	3,7
	Älvås		7,0	6,3	6,5	10,0	6,7
	Skärblacka		51,1	45,2	47,3	70,2	56,2
	Fiskeby		15,0	13,5	14,1	21,5	17,0
	Botorpströmmen		17,8	13,8	14,8	16,3	12,6
	Nyköpingsån		3,3	2,6	3,4	2,9	4,2
	Storån		6,2	4,8	6,5	5,2	4,2
	Tvärån/Nybbleån		4,6	5,0	5,6	4,6	4,2
Summa total elproduktion			617,6	537,0	645,9	730,7	670,8

Fjärrvärmeproduktion

Elproduktion

BRÄNSLEFÖRBRUKNING

		2004	2005	2006	2007	2008
Kraftvärmeverket	Kol, ton	23 203	13 544	26 825	17 427	13 856
	Trä, ton	125 729	123 106	147 829	130 221	183 450
	Gummi, ton	13 291	11 752	22 996	15 719	12 889
	Plast, ton	38 253	38 630	17 659	5 504	0
	Animaliskt fett, Nm ³	10 052	6 787	0	0	0
Övrigt		4 570	247	1 623	248	575
Gärstadverket	Trä, ton	11 676	14 599	17 248	31 097	12 705
	Avfall, ton	219 498	351 702	251 822	347 543	381 126
Katrineholm	Trä, ton					60 216
Hetvattencentraler	Trä, m ³	23 408	83 079	125 519	117 555	138 169
Total oljeförbrukning	Nm ³	39 151	16 174	31 546	16 301	8 592
Total elpannekraft	GWh	14,5	22,2	19,7	18,8	11,6

MILJÖPÅVERKAN FRÅN ENERGIPRODUKTION

Utsläpp i luft			2004	2005	2006	2007	2008	
Gemensamt Linköping								
Svavel	mg/MJ	26	15	24	17	10	årsmedel	
	ton	176	104	164	116	72	årssumma	
	NO _x	mg/MJ	52	51	52	52	58	årsmedel
		ton	347	339	358	353	404	årssumma
Kraftvärmeverket								
Kolpannan	Stoft	mg/MJ	3,8	1,3	3,1	3,7	3,0	månadsmedel
	Zink	kg	256	80	178	162	118	årssumma
	Inblandning av gummibränsle	%	34	39	40	40	40	vikts-%
Oljepannan	Stoft	mg/MJ	38*	33	7	14	11	månadsmedel
Träpannan	Stoft	mg/MJ	2*	1,8*	1,0	3,3	2,8	månadsmedel
Gärstadverket								
Avfallspannor	Klorväte	mg/Nm ³	2,1	1,8	0,4	3,2	0,4	månadsmedel
	Klorväte	ton	1,6	2,0	0,6	3,5	0,4	årssumma
	Stoft	mg/Nm ³	2,1	2,3	0,6	0,4	0,15	månadsmedel
	Dioxin	ng/Nm ³	0,14	0,18	0,10	0,027	0,035	besiktn.värde
	Dioxin	gram	0,18	0,21	0,15	0,03	0,04	årssumma
	Kvicksilver	mg/Nm ³	0,001	0,0007	0,0003	0,0004	0,0001	besiktn.värde
	Kvicksilver	kg	1,41	1,29	0,50	0,49	0,15	årssumma
Gasturbin	Stoft	mg/MJ	4,22	13,1	ej i drift	ej i drift	ej i drift	månadsmedel
Tornbyverket	Stoft	mg/MJ	8	12	12	ej i drift	ej i drift	besiktn.värde
Gemensamt Ljungsbro								
Svavel	mg/MJ	68	61	28	39	21	årsmedel	
	ton	1,6	1,4	2,1	2,4	1,0	årssumma	
	NO _x	mg/MJ	125	148	99	108	85	årsmedel
		ton	3,0	3,4	7,3	6,8	4,1	årssumma
Utsläpp till vatten från Gärstadverket								
Flöde	m ³ /år	120 028	126 377	90 638	110 773	102 746	årssumma	
	pH	-	8,6	8,5	8,1	8,3	8,5	årsmedel
	Bly	µg/l	1,4	3,6	4,6	2,0	1,9	årsmedel
	Kadmium	µg/l	1,0	0,2	0,2	0,2	0,1	årsmedel
	Kvicksilver	µg/l	0,1	1,0	0,6	1,8	0,4	årsmedel
	Ammonium	mg/l	73	75	41	48	48	årsmedel
	Klorid	mg/l	3 193	3 821	1 859	1 811	2 651	årsmedel
	Restprodukter							
Kolpannan	ton	11 146	8 507	17 372	12 375	10 360	årssumma	
Träpannan	ton	14 379	12 272	12 243	11 992	14 539	årssumma	
Avfallspannor	ton	53 209	91 189	60 419	86 471	89 506	årssumma	

*Besiktningsvärde

DRICKSVATTENKVALITET

Berggården		2004	2005	2006	2007	2008
Färgtal		<5	<5	<5	<5	<5
Turbiditet	FNU-enhet	<0,05	<0,05	0,06	0,10	0,07
Konduktivitet	mS/m	16,7	16,7	17,1	16,8	16,7
pH		8,2	8,3	8,2	8,3	8,4
COD-Mn **	mg/l	1,1	1,0	1,1	1,1	1
Totalhårdhet ***	° dH	3,3	3,3	3,4	2,8	3,1
Alkalinitet	mg/l	47	49	48	47	48

Råberga		2004	2005	2006	2007	2008
Färgtal		<5	<5	<5	<5	<5
Turbiditet	FNU-enhet	<0,05	<0,05	0,05	0,06	0,07
Konduktivitet	mS/m	19,4	18,8	19,4	18,2	18,5
pH		8,2	8,3	8,3	8,4	8,4
COD-Mn **	mg/l	2,0	2,2	2,2	2,4	2
Totalhårdhet ***	° dH	2,9	2,8	2,8	2,5	2,6
Alkalinitet	mg/l	47	46	45	47	46

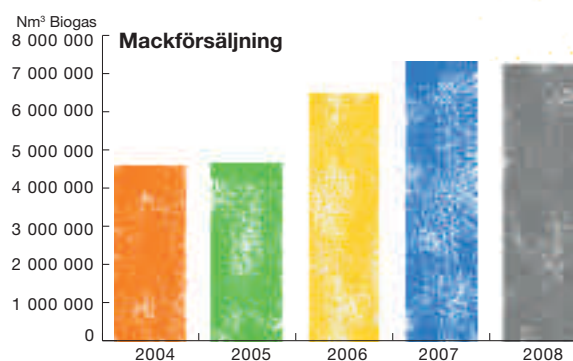
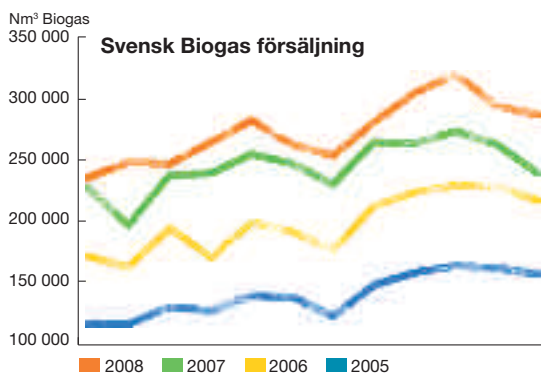
** Rapportering i heltal fr.o.m. 2008

*** Annan analysmetod för totalhårdhet nyttjas fr.o.m. 2007.

MILJÖPÅVERKAN FRÅN AVLOPPSRENING

Utsläpp till vatten		2004	2005	2006	2007	2008
Totalfosfor, P	ton/år	3,3	4,1	4,5	3,3	3,3
Totalkväve, N	ton/år	312	317	352	356	217
BOD ₇	ton/år	106	99	100	91	84
COD-Cr	ton/år	614	551	<614	577	530
Suspenderad substans	ton/år	152	148	167	121	137
Zink, Zn	kg/år	<475	422	<690	<917	454
Koppar, Cu	kg/år	78	130	<100	88	<70
Bly, Pb	kg/år	<29	18	<20	<33	<13
Krom, Cr	kg/år	<30	<17	<41	<84	<15
Nickel, Ni	kg/år	<68	80	97	105	81
Kadmium, Cd	kg/år	<2,4	<1,9	<2,3	<3,3	<1,4
Kvicksilver, Hg	kg/år	<1,6	<0,6	<0,15	<0,24	<0,21
Slam*						
Totalfosfor, P	g/kg TS	37	39	34	35	33
Totalkväve, N	g/kg TS	41	41	43	42	46
Nonylfenol	mg/kg TS	29	29	19	17	14
PAH	mg/kg TS	0,53	0,61	<0,59	<0,54	<0,78
PCB	mg/kg TS	0,053	0,044	<0,054	<0,052	<0,040
Zink, Zn	mg/kg TS	524	544	737	524	514
Koppar, Cu	mg/kg TS	307	306	285	256	268
Bly, Pb	mg/kg TS	15	18	40	19	18
Krom, Cr	mg/kg TS	17	14	16	16	18
Nickel, Ni	mg/kg TS	19	20	15	14	15
Kadmium, Cd	mg/kg TS	1,1	1,1	1,2	0,9	0,8
Kvicksilver, Hg	mg/kg TS	0,6	0,6	0,9	0,7	0,5

*slamkvaliteten försämrad 2006 på grund av att orenat kondensatvatten från Kraftvärmeverket tillfördes reningsverket.

AVFALL

HUSHÅLLSAVFALL, ÅTERVINNING OCH FARLIGT AVFALL

	2004	2005	2006	2007	2008
Insamling av avfall från hushåll i Linköping					
Hushållsavfall inkl. grovavfall, ton/år	30 276 ²⁾	30 679 ²⁾	31 110	31 076 ²⁾	31 114 ²⁾
Grovavfall via återvinningscentralen	11 587	14 410	15 886	18 960	18 266
Trädgårdsavfall via ristippar och ÅVC	8 104	6 097	4 674	4 947	5 627
Hushållsavfall, kg/invånare	365 ³⁾	374 ³⁾	374	393 ³⁾	388 ³⁾
Farligt avfall, ton/år	235	246	280	247	248
Elektronikskrot, ton/år	1 025 ¹⁾	1 261 ¹⁾	1 374 ¹⁾	1 456 ¹⁾	950
Batterier, ton/år	26	24	33	30	28
Kvikksilverhaltiga lampor/lysrör, antal	280 460	331 372	312 800	338 257	360 346
Kylmöbler, antal	7 526	9 018	6 174	9 970	8 084

¹⁾ Gäller hanteringen vid mellanlagret för farligt avfall vid Gärstadverket, det vill säga för hela regionen.

²⁾ Avser bostäder.

³⁾ Inklusive grovavfall från återvinningscentraler och trädgårdsavfall.

DEPONERING

	2004	2005	2006	2007	2008
Ej brännbart industri- och byggavfall, ton/år	12 700	10 200	9 500	10 400	11 300
Energiaskor, ton/år	19 100	28 100	13 500	10 200	11 300
Energiaskor, återvinning/mellanlager, ton/år ¹⁾	62 220	75 000	67 990	85 980	88 190
Slam och annat avfall från vattenrening vid avloppsreningsverk, ton/år	200	100	100	200	100
Övrigt deponerat, ton/år ²⁾	8 140	7 800	6 650	4 710	5 020

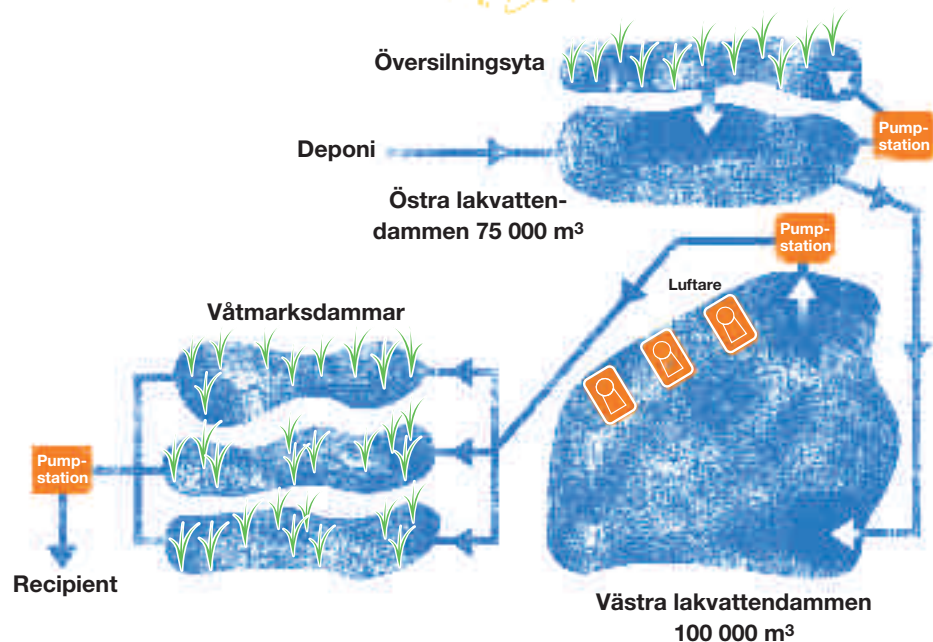
¹⁾ Exkl. återvunnen skrot och metall

²⁾ Övrigt slam, asbestavfall, askvatten och metallhydroxidslam

LAKVATTEN

		Obehandlat lakvatten				Efter lokal rening			
		2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Flöde	m ³ /år	131 600	161 000	184 000	130 500	161 900	159 000	241 000	184 000
Totalkväve	mg/l	109	103	96	100	62	69	47	31
Totalfosfor	mg/l	0,53	0,60	0,30	0,75	0,29	0,25	0,09	0,08
BOD (7)	mg/l	94	127	46	113	10,7	10,0	3,5	3,1
TOC	mg/l	96	102	65	93	55	34,5	27,5	29
Klorid (Cl ⁻)	mg/l	2 735	2 578	2 238	1 998	2 180	2 319	1 989	1 885

Från januari 2002 släpps det reade lakvattnet till recipient

Tekniska Verken i Linköping AB (publ)
Brogatan 1, Box 1500, 581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00, Kundservice: 013-20 81 80
info@tekniskaverken.se, www.tekniskaverken.se

www.tekniskaverken.se

 TEKNISKA VERKEN
Din vardag - Vår drivkraft

